

ÅRHUS FRISKOLE præsenterer

PÆDAGOGISK RAPPORT 2011 + Bestyrelsens Beretning 2010

Indholdsfortegnelse:

Side 3	Indledning – De fælles temaer	Af Peter
Side 6	Hvad virker? – En artikel om klasseledelse	Af Anette
Side 10	Klasseledelse – og balancen imellem at være styrende autoritet og igangsættende medspiller	Af Maria
Side 12	Glæde, fællesskab, viden/færdigheder og udsyn er vejen	Af Martin
Side 21	Klasseledelse i friskolens store klasser	Af Hans Martin
Side 24	Historisk forløb i Blå – 2. verdenskrigsemne	Af Jeppe P
Side 29	Fra seminariet til Lille gul	Af Jeppe Bervig
Side 31	Afrika i 2. klasse	Af Karin
Side 35	Mangfoldighed på Århus Friskole	Af Ingrid
Side 38	Når børn formår at rumme hinanden	Af Tine
Side 42	Tanker om 8. klasses valg af turmål	Af Asger
Side 47	Udeskole på Århus Friskole	Af Marianne og Gitte
Side 52	ZZZZZZZ.... En søvnig tanke	Af Johan
Side 53	De fysiske rammer i SFO	Af Anne
Side 56	En dag i SFO – set fra gulvhøjde	Af Anders
Side 58	Om børn, legekultur og fritteren på ÅF	Af Charlotte
Side 60	Elev-bærbare i Rød gruppe	Af Ole
Side 64	IT i undervisningen – faldgruber og udfordringer	Af Sprogø
Side 66	Bestyrelsens beretning 2010	Af Marie og Anders
Side 76	Byggeudvalgets beretning	Af Martin

Rapporten er opsat af undertegnede. Trykt hos Vester Kopi. Peter – 25.03.2011

Kære læser af Pædagogisk Rapport.

Vi håber du får rigtig god fornøjelse af at læse vores ”pædagogiske status”. Pædagogisk rapport har været et fast årligt skrift stort set fra skolens start i 1953. Dvs. vi nærmer os så småt udgave nummer 60. Så vidt jeg har kunnet grave mig frem til, har der ikke været huller i udgivelsesrækken, men jeg vil ikke lægge hovedet på blokken. Hovedet på blokken vil jeg derimod gerne lægge i forhold til dette: ÅF’s pædagogiske rapport er et helt unikt materiale, som giver et spændende kik ind i den pædagogiske virkelighed på Århus Friskole. Vi vil med Pædagogisk Rapport gerne informere om, hvad der rører sig på skolen både organisatorisk, didaktisk og pædagogisk. Derudover giver den et indblik i, hvad den enkelte skribent finder relevant og spændende i netop dette øjeblik.

Pædagogisk Rapport afspejler således den enkeltes fokus, men også de større linjer som skolen samlet har valgt som fokusområde. I det forgangne år har der været flere større ”spor” af primært pædagogisk art, som har gennemløbet skolens hverdag. Op til og i tiden efter Martin Skoleleder blev ansat i august 2008, har lærergruppen og bestyrelsen arbejdet med skolens væsen, værdier og formål. En lang, spændende og samlende proces, som her sidste sommer resulterede i et, om ikke nyt, så omskrevet formål for ÅF. Dette er nu vores nye fundament og dermed udgangspunkt i forhold til de udviklingsarbejder, vi sætter i gang, samt udgangspunkt for den hverdag, vi ønsker at skolens elever, forældre og ansatte skal fungere i.

Sideløbende og alligevel med en helt klar funderinger i formålet, er der i 2010 blevet skruet gevaldig op for arbejdet med ud- og tilbygning af skolen. Vi er i skrivende stund i gang med at indhente byggetilladelser fra kommunen og lave endelige aftaler med byggefirmaer, som kan forestå det kommende byggeri. Dels kommer der nye bygninger, og dels skal der ske en gennemgribende renovering af vore eksisterende gruppe- og gangarealer. Det er især i denne renovering eller omstrukturering, vi skal have formålet på banen. Vi har tilknyttet en arkitekt med ”særlige evner” inden for pædagogisk læringsprocesser i ny- og ombyg til at hjælpe os med at finde ”The ÅF Way” i forhold til, hvordan vores undervisning i fremtiden skal udfolde sig i vore kvadratmeter.

I kølvandet på arbejdet med skolens formål og arbejdet med udvidelse af skolens fysiske rammer, har personalegruppen rettet deres

pædagogiske fokus på følgende tre områder i 2010.

- Det pædagogiske rum.
- Arbejdet med IT.
- Klasseledelse.

Interessen og fokus på "Det pædagogiske rum" kommer naturligt ud af arbejdet med om- og udbygningerne, samt de aftaler vi har lavet på skolen, omkring at vi i fremtiden opererer med 2 nye stor-team; Orange Team (Rød og Store Gul), samt Grøn Team (lille Gul og Blå). Det er Lærerne, der organiserer sig i deres arbejde i disse teams – børnene vil fortsat være samlet i de kendte grupper. Beslutning om at alle børn i rød og store gul skulle have deres egne bærbare computere med i skole, har nu et år på bagen, og der er tid til at gøre sig den første evaluering af, hvordan det forløber, og hvor der fremadrettet skal sættes ind i bestræbelserne på at få det fulde udbytte af denne IT-strategi.

Endelig er der med fokuseringen på klasseledelse i 2010 taget hul på et arbejde, som sammen med de andre fokusområder skal bringe ÅF ind i en ny tid – med behørig respekt for det menneskesyn, børnesyn og pædagogisk syn, som skolen udspringer af og bygger på. Det er samlingen af de forskellige "fokuseringer", som skal tegne en fremtidig "The ÅF way". En vej, som brolægges af de voksne og børn, som er på skolen lige nu: Bestyrelse, elever, forældre, ledelse, ansatte og ikke mindst lærergruppe.

Klasseledelse på Århus Friskole.

Gennem de sidste par år har vi ansatte registreret en række ændringer i både elev-, forældre- og lærergruppen. Der er på visse områder opbrud i "det vi kender", og der er problematikker, vi skal have fundet løsninger på.

- Det ser ud til, at der er nogle børn, som har brug for mere struktur for at trives på vores skole. Det ser ud til, at der er flere børn end tidligere, som har dette behov.
- Det kan i nogle sammenhænge på skolen opleves, som om forventningerne til eleverne og rammerne for eleverne ikke er tydelige nok. Dette hænger uløseligt sammen med vores børnesyn og den pædagogik, skolen er vokset op i.
- Når der sker "knæk" i vores skoletilbud, skal vi som kollegaer og forældre i samlet flok hjælpe til. Det handler om samtaler med hinanden om ledelse, didaktik og pædagogik, om kollegial supervision og om at handle sammen.
- Der er stigende krav til faglighed i samfundet, i forældregruppen og i lærergruppen. Hvilken betydning har det i forhold til vores fokus på vore fire "pinde": viden/færdigheder, udsyn, fællesskab og glæde (ÅF formål).

En vej mod løsningen er gennem arbejde og undersøgelse af det yderst aktuelle begreb "Klasseledelse". Via uddannelse og arbejdet med teorien omkring klasseledelse - forventer vi at kunne **"dyppe det i ÅF"** for derefter at se, hvad der hænger fast og dermed tegner konturen af "The ÅF Way". En værktøjskasse og løsningsmodel til de overstående udfordringer vi støder på i disse år.

Hvordan griber vi det an?

På vore skoleopstartsmøder i august 2010 havde vi en indledende snak omkring nogle af problematikkerne. Vi læste og diskuterede artikler om mobning og antiholdninger. Senere på året arrangerede vi et foredrag med tilhørende diskussion for alle skolens ansatte. Foredragsholderen Helle Jensen fortalte og perspektiverede emnet – Relationsledelse. Hvordan man leder i relationer mellem børn-børn, forældre-skole og børn-lærer.

På vores Pædagogiske døgn i januar fortsatte vi "undersøgelserne" om klasseledelse. Vi læste forskellige artikler omkring emnet, fremlagde for hinanden og diskuterede indholdet.

Temaerne var:

Ro, Renlighed og Regelmæssighed.

Uroen stopper.

Pædagogiske fejlopfattelser.

Hatties store undersøgelse og de 4 lærertyper.

CL – Cooperativ Learning.

I marts 2011 har vi haft et spændende lærermøde omkring forældremøder og forældresamarbejde, som forventes at munde ud i nogle gode råd til klasselærere og forældre om dels det løbende forældresamarbejde og dels retningslinjer for opstarten af et godt samarbejde i en ny forældregruppe fra børnehaveklasse med fokus på forankring og udvikling over dens 10 årige levetid (+ høstival og fastelavn i al evighed ☺).

Senere i marts var alle lærerne på Heldagskonference omkring Klasseledelse. Efterfølgende skal dette bearbejdes i teams og på lærerrådet. Endelig skal der på nogle fælleskursusdage i april arbejdes på at grupperne og lærerrådet finder nogle konkrete tiltag i vores praksis, som vi fremover vil arbejde med.

I dette års pædagogiske rapport kan du således, kære læser, læse om blandt andet klasseledelse, IT og det pædagogiske rum. Der vil også være enkelte vilde stiklinger til andre emner, ansporet af den enkelte skribents hjerteblod i gerningsøjeblikket.

God fornøjelse med læsningen.

Peter

Hvad virker?

En artikel om klasseledelse, skrevet af Anette

I det feudale samfund brugte man tugt, i industrisamfundet disciplin, og i videnssamfundet bruger man ledelse.

I 50'erne var ” ro, renlighed og regelmæssighed” på dagsordenen, så kom reformpædagogikken, der byggede på børnenes nysgerrighed og lyst til at lære. Filosofien var, at hvis blot læreren forstod at motivere børnene, ville der ingen disciplinproblemer være. Denne pædagogiske tankegang byggede Århus Friskole på, og gør det i et eller andet omfang stadig. Grundlæggeren af Summerhillskolen A. S. Neill formulerede dilemmaet mellem børnenes lyst og samfundets krav således:

Vores biologisk funderede lyster er ikke nødvendigvis gunstige for livet i et moderne samfund. Der er ingen grund til at antage, at børn biologisk set er udrustet med lyst til at lære netop det, som er hensigtsmæssigt i et moderne samfund.

Nu er det et par generationer siden, men dilemmaet er stadig aktuelt.

Vi kalder vores samfund i dag for videnssamfundet, det er karakteriseret af valgmuligheder, mangfoldighed og omskiftelighed. Sideløbende med ændringerne i samfundet er børnenes rolle i familien også er ændret. I gamle dage hed mottoet: Nok ses, men ikke høres. I dag er børnene centrum i mange familier, og de er vant

til at blive set, hørt og taget med på råd i mange sammenhænge. Vi involverer børnene, og taler om det kompetente barn. Vi spørger, hvad barnet har lyst til.

Men de mange valgmuligheder kan både forvirre og i nogle sammenhænge hindre fordybelse. I skolen kan vi ikke nøjes med at spørge: Hvad har du lyst til at lære? Vi lærere har noget på hjertet, noget vi brænder for at lære fra os. Børnene skal jo ikke snydes, men udfordres og rustes, og det går ud på at skabe et miljø, hvor fagligheden trives sammen med lysten og engagementet.

I den pædagogiske debat i dag er klasseledelse blevet et centralt begreb.

I august blev jeg klasselærer for 2. klasse, som var en meget urolig klasse. Energien strittede i alle retninger, der var en hektisk stemning i klassen, og jeg tænkte: Hvordan får jeg børnene til at foretage sig noget andet end det, de spontant har lyst til?

De 19 børn kunne jeg jo ikke lave om på, så jeg tænkte over min egen rolle som klasseleder og over forskellige mulige undervisningsstrategier. Jeg diskuterede med kollegaer og med skolepsykologen, og jeg læste bøger om klasseledelse. Jeg ville finde ud af, hvordan jeg fik samlet klassen, målrettet energien og skabt plads til læring.

Jeg besluttede mig for at afprøve følgende plan:

Jeg ville skrue ned for børnenes medbestemmelse og op for stramt strukturerede aktiviteter, og når klassen var faldet til ro, ville jeg arbejde mere rammesættende og åbent og give plads til børnenes deltagelse.

Jeg vil gerne have, at børnene får en oplevelse af, at jeg vil noget med dem, og at de kan regne med mig. Jeg vil også gerne være med til at give dem oplevelsen af, at det er sjovt at lære nye ting, og at det nogle gange er nødvendigt at gøre noget, man ikke umiddelbart har lyst til.

Hvad gjorde jeg?

Jeg begyndte med at indøve få, basale rutiner med klassen, rutiner der ikke skulle forhandles fra dag til dag. Jeg ville begrænse mine instrukser, og begynde timen med at fortælle, hvad vi skulle lave og hvorfor.

Rutiner:

Komme til tiden, finde sine ting frem, gøre sig klar til undervisning, ingen mellemlarm, ikke spise i timerne, lægge legetøj væk.

Jeg sørgede for at være der, når timen begyndte, helst lidt før, hvis muligt.

Jeg instruerede børnene kort, præcist og forståeligt.

Jeg øvede mig i, at ignorere små forstyrrelser, som f. eks. børn der kommer for sent.

Jeg markerede indledningen og afslutningen af timerne tydeligt.

Jeg bestræbte mig på at skabe en klar struktur i undervisningen og brugte forskellige undervisningsstrukturer for at variere.

Jeg satte delmål for en måned ad gangen. Målene skulle være overskuelige. Jeg præsenterede dem for børnene og forklarede hvorfor, klassen var nød til at flytte sig. Vi diskuterede hen ad vejen, hvordan det gik. Forældrene var også med på banen.

Jeg valgte ikke at skrive plancher om f. eks:

I denne klasse taler vi pænt til hinanden.

I denne klasse rækker vi hånden op, når vi vil have ordet.

Jeg mener, at den gode stil skal blive en slags rutine, så man ikke behøver at hænge regler op.

Derimod brugte vi plancher til at synliggøre, hvordan det gik med processen. Vi lavede en planche med en statistik over, hvor mange børn der kom ind til hver enkelt time og gjorde sig klar. På plancherne lagde vi vægt på det positive, og børnene kunne læse tydelig fremgang fra dag til dag, og de blev optaget af, at gøre det endnu bedre. Det var motiverende for dem.

Jeg forestillede mig, at planen skulle køre fra sommer til efterårsferie.

I virkeligheden kørte dele af planen helt til jul.

Så blev det januar. Efter tre ugers intens projektarbejde om 2. verdenskrig skulle børnene i Blå vælge sig på formidlingsgrupper: Teater, film eller tableauekasser.

Alle 19 børn i 2. klasse ville lave film, så jeg besluttede mig til at prøve at lave en film med hele klassen. Vi havde 3 dage til filmoptagelse. Jeg var spændt på, om det ville lykkes. Jeg vidste, at min rolle som klasseleder ville være en helt anden, og at jeg var nød til at tro på, at filmgrupperne kunne fungere uden en voksen hele tiden. Jeg skulle åbne op.

Jeg vil ikke gå i detaljer med at beskrive filmprojektet, men blot fortælle, at det var en fantastisk oplevelse for mig. Det var som en leg, drevet af børnenes viden, tanker

og idéer. Alle i klassen var engagerede, de valgte selv deres egne roller, var lydhøre over for hinanden og gav hinanden plads. Børnene lavede hverken manuskript eller storyboards, de improviserede og havde det herligt.

Filmen hedder Krig og kærlighed og afspejler børnenes viden om hverdagslivet i Danmark under 2. verdenskrig, filmen afspejler også børnenes evne til indlevelse og samarbejde og deres glæde over at spille teater.

Processen var sjov og spændende og endte med et flot produkt, som børnene er stolte af.

Min konklusion er, at planen virkede.

Nu oplever jeg en klasse, hvor alle børn har taget store skridt. De er mere undervisningsklar, mere inkluderende, nysgerrige over for nye udfordringer, fagligt dygtigere og bedre til at passe på hinanden.

Så de er rigtig godt på vej.

Klasseledelse virker.

Klasseledelse

- og balancen imellem at være en styrende autoritet og igangsættende medspiller

Af Maria Jæger

Som lærer på Friskolen (og sikkert på de fleste andre skoler) bliver man konstant udfordret i at "klasselede", i at finde den evigt skiftende balance mellem at skabe gode rammer og muligheder for elevernes udvikling og idéer og samtidig at styre og lede en klasse på en måde, så det ikke kommer til at føles for stift, gammeldags og autoritært.

Jeg er for tiden meget optaget af et forløb med en af de klasser, jeg underviser, som for mig er en fantastisk og meget håndgribelig mulighed for at blive bedre til, og mere bevidst om det at styre en klasse - på den fede måde!

Efter sommerferien fik jeg overdraget nogle nye børn i blå gruppe, som jeg skulle have til musik og rytmik. Ungerne havde masser af energi og lyst til at spille elektriske instrumenter, tromme og danse - og de var fulde af idéer til, hvad musik og rytmik skulle være. Kort sagt var det en superfed gruppe børn med et stort potentiale.

Men i praksis skulle det vise sig at være sværere! Klassen havde svært ved at modtage en kollektiv besked, svært ved at blive enige om, hvilke sange de ville spille, og ikke mindst havde de rigtig svært ved at LYTTE til hinanden, hvilket må siges at være temmelig essentielt i musik...!

Jeg oplevede, at jeg manglede "Den Gode Opskrift" på, hvad der virkede. Jeg skulle knække nøden, og skabe en struktur og ikke mindst kultur i timerne, der var stærk nok til både at styre retningen og det faglige indhold, men samtidig kunne rumme mine mål OG deres idéer! For hvis børnene ikke bliver hørt, er det ikke nogen særligt engagerede elever, man ender ud med...

I fællesskab med klasselæreren (som arbejder med mange af de samme problematikker med klassen) holdt vi nogle klasse- og forældremøder, hvor vi aftalte regler for, hvad der var i orden, og hvad der ville udløse, at man blev sat ud af musikrummet, indtil man var klar igen til at koncentrere sig. For mig var det nyt og også en smule drastisk at skulle være så firkantet, men jeg var indstillet på, at det var nødvendigt at være tydeligere.

Samtidig lagde Frederik (der jo er med som dobbelt-lærer i alle timerne) og jeg en plan om en langt mere fast struktur for timerens forløb.

Det er blevet fast procedure i hver time at starte med at sidde i rundkreds, hvor vi lærere fortæller præcis, hvad timen kommer til at indeholde; hvad vi skal nå, og hvilken sang/rytmikleg vi skal spille. Børnene bestemmer ikke indholdet, men er med til at bestemme, hvad de gerne vil spille på. Man kan ikke skifte instrument undervejs i et nummer. De kan altid komme med forslag til nye sange og lege, men vi strukturerer og planlægger materialet til ugen efter. På den måde kan vi også sørge for, at niveauet hverken er for nemt eller for svært!

Vi voksne skærer øjeblikkeligt igennem, hvis der bliver larm, eller hvis deres fokus forsvinder. Og efter min mening har det allerede hjulpet ungerne meget med at blive bevidste om, at det er for at komme til at spille mere og federe, at vi har lavet de nye regler.

Det har allerede givet nogle helt nye slags musik- og rytmiktimer. Jeg oplever helt klart, at børnene nu kender opskriften på, hvordan musik og rytmik bliver sjovt! At de kan agere i rammerne, og at de oplever, at tingene lykkes, når man lærer at lytte, give plads til andre og at gøre sig umage. At det for klassen er en udvikling på det faglige plan, men ligeså meget på det sociale. Og at det hverken er læreren eller det enkelte barn, der er i centrum, men at alles deltagelse og engagement løfter musikken, legen, dansen og ikke mindst den gode stemning!

Med tiden er mit mål, at der bliver endnu mere overskud og plads til at inddrage flere af deres idéer. Og at der kommer endnu flere erfaringer med, at det er fedt og sjovt og optur at spille musik, fordi det lykkes, og fordi de selv behersker kulturen omkring, "hvordan man gør på Friskolen", når det skal være en go' oplevelse at spille og lege sammen.

Glæde, fællesskab, viden/færdigheder og udsyn er vejen

Af Martin

I mit første år som skoleleder på Århus Friskole satte vi en spændende proces i gang i personalet og bestyrelsen, hvor vi i løbet af en serie møder fik indkredset, hvad ÅF står for her i 2010'erne.

I en skole, der er bundet sammen af en overflod af stærke traditioner, var det en nødvendig proces for Peter og mig, som ny skoleledelse, at få sat ord på, hvad det er for værdier, der ligger bag de mange skrevne og uskrevne forventninger, der kitter skolen sammen. Samtidig var det et ønske blandt mange i personalet, at vi brugte lederskiftet som anledning til at stoppe op og kaste et nyt blik på, HVAD det er for en retning, vi vil bevæge skolen i, og HVORFOR vi gør, som vi gør.

Kort tid efter sommerferien var resultatet klar til godkendelse. Og på trods af at der har været mange forfattere og kæpheste ind over undervejs, er resultatet blevet et overbevisende kondensat af, hvad Århus Friskole står for lige nu og her.

I en tid hvor debatten om folkeskolen både i pressen og blandt politikere i høj grad præges af en ensidig vægtning af grundskolens opgave som fag-faglig tankstation, er jeg uhyre glad for, at vi på Århus Friskole stadig har GLÆDE øverst på listen over, hvordan vi vil danne vores børn til kritiske medspillere i verden. En glæde der har været tilstræbt som motor i vores læringssyn helt siden skolens første” formålsparagraf” tilbage i 1952.

Omtrent lige så længe har vi insisteret på, at FÆLLESKAB er rammen for vores dannelsesopgave. I en tid, hvor individualisering på godt og ondt er et vilkår, bliver

det dog mere og mere vigtigt for os at fastholde, at det er gennem fællesskabet, du finder dig selv.

Som noget nyt for Århus Friskole fokuserer vi i dette FORMÅL meget direkte på tilegnelsen af VIDEN og FÆRDIGHEDER som en nødvendighed for børnenes videre arbejdsliv, og derfor en væsentlig opgave for os som skole. Er det ikke et knæfald for den pisa-tendens, jeg beskrev tidligere? Jeg ser det

som en nødvendig udvikling, skolen har været igennem i flere år, og som nu bliver sprogliggjort, og derfor nemmere for os at kvalificere os til.

Jeg er også af den overbevisning, at en tydelig forventning om faglighed - særligt i de ældste klasser - vil hjælpe os og børnene med at holde fokus, så noget af den utilsigtede "anti-adfærd", vi ind imellem møder hos de store, kan undgås.

Det er også nyt, at vi under benet UDSYN ender med at invitere vores nære naboer ind. Igen er det en udvikling, der er sket over tid. Vi er ikke (længere?) en "sektarisk stamme", der bygger vores sammenhold op på at være modbillede til det etablerede samfund omkring os. Vi skal meget gerne fortsat være noget helt særligt. Men ikke alene med det mål at skille os ud. Vores mål skal være til stadighed at give de bedste svar på de udfordringer, "tiden" stiller børnene, og derfor tager med i skole. Vi skal være den deltagende, skabende og kritiske medspiller, som vi gerne ser børnene blive.

--- --- --- --- --- --- --- ---

Århus Friskole er grundlagt i 1952. Skolen bygger på humanistiske og demokratiske principper med afsæt i en antiautoritær pædagogik og har det gode børneliv i

centrum. Vores skolekultur er i stadig udvikling. Musik og bevægelse er en central del af skolens liv.

FRISKOLENS FORMÅL

Det er vores mål, at tiden på Århus Friskole lærer børnene at navigere i verden som livsduelige mennesker, der mestrer at stå ved sig selv i de omskiftelige sammenhænge, de er en del af.

I nært samarbejde mellem børn, forældre og skole, arbejder vi for, at børnene opnår nødvendige forudsætninger for at blive deltagende, skabende og kritiske medspillere i samfundet.

Århus Friskole = Glæde, Fællesskab, Viden og Færdigheder og Udsyn

Glæde

Skoletiden optager mange vigtige timer af et barns liv. Tiden i skolen skal derfor være mere end en forberedelse til en senere tilværelse; en tid, der har værdi i sig selv.

Vi vil give børnene tryghed, selvtillid og ejerskab til skolen, så de har lyst til at komme her hver dag. Vi vil være rammen om et godt børneliv, hvor glæden er et mål i sig selv.

Fællesskab

Det er i mødet med andre, vi udvikler vores individualitet og styrker vores faglige og sociale færdigheder. Fællesskabet er derfor en vigtig del af fundamentet på Århus Friskole.

Vi mener, at dialog og demokratiske processer er vejen til de bedste løsninger. Når børnene lærer at samarbejde og oplever glæden ved samarbejdet, lærer de at sætte sig ud over sig selv med blik for det fælles bedste.

Viden og Færdigheder

Uddannelse er i stigende grad en forudsætning for at indfri de krav samfundet stiller til os i dag. Vi skal kunne finde retning i tilværelsen og være i stand til at træffe selvstændige valg. Viden, færdigheder og evnen til fordybelse er derfor vigtige værdier for os.

Vi ser en stor resurse i menneskets evne og trang til at skabe, udvikle og udtrykke sig. Vi prioriterer derfor en kreativ og sansende tilgang til alle fag. Vi understøtter og udfordrer børnenes nysgerrighed, så de oplever nye muligheder åbne sig.

Udsyn

Stadigt flere samfundsforhold har et globalt perspektiv. Vi giver derfor børnene et grundigt indblik i samspillet mellem forskellige kulturer og en bevidsthed om balancen i fordelingen af klodens resurser.

Børnene vil finde værdifuld læring om verden og sig selv i mødet med andre mennesker. I dette møde er engagement, fordomsfrihed og stillingtagen centrale begreber - både i forhold til fjerne kulturer og nære naboer

Århus Friskole vil opsøge omverdenen og invitere omverdenen ind.

Ansatte og bestyrelse på Århus Friskole, august 2010

--- --- --- --- --- --- --- ---

MEN HVORDAN?

Oven på arbejdet med skolens FORMÅL er vi i dette skoleår begyndt at fokusere på, hvilken afsmittning denne afklaringsproces kan få på vores hverdag. Hvis vi i formålet har beskrevet, HVAD vi vil og også forsøgt at afsnøre HVORFOR, er det sidste store didaktiske spørgsmål jo: HVORDAN i praksis?

I dette skoleår har vi sat KLASSELEDELSE på dagsordenen som et af vores fælles kompetenceudviklingsområder. På Pædagogisk Døgn i januar brugte vi bl.a. tid på at læse og diskutere udvalgte artikler om dette emne.

En af artiklerne var af Per Fibæk Laursen, der i det pædagogiske tidsskrift "KvaN" (nr 84 2009), giver en spændende beskrivelse af, hvad god undervisning er. Artiklen bygger på forskeren John Hatties arbejde. Han har opsummeret resultaterne af mere end 50.000(!) enkeltundersøgelser om emnet og således med en vis autoritet opstillet en prioriteret 'hitliste' på 138 faktorer, der har betydning for, hvad der virker og ikke virker i undervisningen - med fokus på læring.

Laursen opsummerer, at der generelt er 2 fejlopfattelser af, hvad god undervisning er. Den første, "Produktionsmetaforen", går hånd i hanke med min indledende skepsis over for den ensidige fokusering på fag-faglighed i timerne. Citat:

Grundforestillingen om undervisning som produktion leder til opfattelser af, at man kan effektivisere undervisning på samme måde, som man har effektiviseret den materielle produktion: Moderne teknik, effektive metoder, klare mål og kvalitetskrav, hyppig testning af resultaterne, kontrol af kvaliteten og vægt på ledelse.

Konservative og liberale kan godt lide hele denne produktionsmetaforik, fordi den fremhæver betydningen af det rationelle, effektive og konkurrenceorienterede. Netop de værdier som man med forbillede i det private erhvervsliv fremhæver som grundlæggende samfundsmæssige goder.

Problemet med produktionsmetaforen er, at den groft undervurderer betydningen af, at det er eleverne, der lærer, og ikke læreren der former dem. Man undervurderer betydningen af, at undervisningen forekommer eleverne meningsfuld og tager afsæt i deres forforståelse. Man undervurderer betydningen af dialog, et positivt klima og læreren som troværdig og engageret rollemodel. Og man overvurderer til gengæld betydningen af metoder, hjælpemidler, test, kontrol og ledelse.

Den fundamentale fejltagelse i produktionsmetaforen er, at den anskuer eleverne som en form for råstof, der kan bearbejdes og formes ved hjælp af effektive teknikker og metoder. Eleverne er ikke et materielt råstof, men tænkende mennesker der gerne vil have mening i tingene.

På Friskolen er det ikke noget nyt, at dette læringssyn fejler. Det er jo denne produktions-tankegang, skolen har taget afstand fra siden tidernes morgen.

MEN så kommer fejlopfattelse nr. 2; "Undervisning, som vækst", og den gør nok lidt mere nas i vores reformpædagogiske rygrad:

Den anden grundopfattelse er den progressive – også kaldet den reformpædagogiske. Det grundlæggende er her, at man tænker læring og udvikling i analogi med naturlig vækst og undervisning som en form for gartnervirksomhed.

Man opfatter børn som havende en iboende tendens til at vokse og regulere deres egen vækst. Børn vil spontant opsøge det, de behøver for at vokse, og de vil føle sig tiltrukket af det, som på lang sigt er frugtbart for deres udvikling. Indgreb i den naturlige vækstproces risikerer at hæmme eller forkrøble væksten. Når eleverne er parate og modne, sker læring og udvikling

naturligt og ubesværet – nogenlunde som når et lille barn lærer at tale sit modersmål. Forældre, lærere og pædagoger skal blot sørge for, at barnet befinder sig i et stimulerende miljø, hvor det trives personligt og socialt.

Når reformpædagoger, der som regel er venstreorienterede eller kulturradikale, kan lide vækstmetaforen, skyldes det, at den tager parti for børnene og for det naturlige. Og forholder sig tilsvarende kritisk til det etablerede samfunds autoriteter og institutioner.

sammenhængende med forestillingen om en naturlig måde at lære på er, at læring 'kommer af sig selv', når blot eleven er moden og omgivelserne er gunstige. Ligesom en plante vokser 'af sig selv', når blot den står i god jord og får lys og vand, vil børn lære, uden at man behøver at stille krav til dem.

Denne forestilling er i markant modstrid med forskningens resultater. Til forskel fra planter har mennesker en stærk tendens til at aflæse, hvad omgivelserne forventer af dem, og til at opføre sig i overensstemmelse med disse forventninger, hvad enten de er positive eller negative. Det er grundigt fastslået i forskningen om virkningsfuld undervisning, at krav og forventninger spiller en væsentlig rolle for, hvor meget elever lærer. Eleverne lærer mest, hvis der er høje forventninger til dem, og hvis forventningerne samtidig er tilpasset til den enkelte og stilles i en atmosfære, der indgiver eleverne tillid til, at de kan leve op til dem.

Læreren må ikke afvente, at 'det kommer af sig selv', når eleverne er parate. Undervisning, hvor læreren leder, opstiller krav og forventninger, instruerer og giver feedback, virker langt mere inspirerende på elevers læring.

Selvom Friskolen har været i en lang, glidende bevægelse væk fra den rene reformpædagogik, som var skolens oprindelige afsæt, mangler vi måske at få klart defineret, hvor vi står i dag?

I skolens historie findes en meget smuk og stærk fortælling, om Kamma, den første skoleleder, der efter at have oplevet KZ-lejrenes gru på egen krop, formede

Friskolen som et opgør mod autoriteterne. Børnene skulle lære aldrig at gå i takt!
De skulle vokse vildt og mangfoldigt!

Nu er tiderne skiftet. Skolebørnene i dag er opdraget af os antiautoritære forældre.

Er det tid til at tage et opgør med ANTI-autoriteterne?

Tid til at tegne konturerne af et nyt fælles børnesyn og læringssyn, hvor læreren nødvendigvis må påtage sig faglig autoritet og relationsbåret lederskab, for at vores formål skal lykkes?

Jeg tror organismen Århus Friskole får stor gavn af de næste års planlagte klasseledelses-forløb, hvor vi som samlet lærerstab lader os forstyrre og inspirere af andres tanker og teorier.

At skolens lærere lægger et stort og engageret arbejde i det daglige møde med børnene, er der vist ingen, der betvivler. Men en mere velafgrænset fælles platform at bygge vores individuelle undervisning ud fra, vil efter min mening være til gavn for alle.

Om det bliver de samme svar, som Hattie når frem til i sin meta-analyse er jo langt fra sikkert. Vi skal jo gerne fortsætte med at finde ÅF-løsningerne på de udfordringer, vi møder. Men her er, som afslutning på mit indlæg, Laursens konklusion på Hatties analyse:

Først er det væsentligt at konstatere, at undervisning faktisk gør en forskel. Ganske vist spiller elevernes sociale og intellektuelle baggrund en stor rolle, men lærerne og deres undervisning har også væsentlig indflydelse på, hvor meget eller lidt elever lærer. Og undervisning har langt større indflydelse end skolen som institution, herunder skoleledelsen. Det er vigtigere at have en god lærer end at gå i en god skole.

For det andet skal lærere være ledende, styrende og instruerende i undervisningen. De skal aktivt, målrettet, engageret og omsorgsfuldt søge at fremme elevernes læring. Det duer ikke, at læreren blot skaber rammerne og trækker sig tilbage i en rolle som facilitator eller konsulent. Læreren skal være den drivende kraft i undervisningen.

For det tredje skal læreren have viden om og kontakt med, hvad der sker i hovedet på den enkelte elev. Enhver elev har sin egen måde at søge at få mening på i nyt stof og har brug for feedback og nye udfordringer i forhold til sin hidtidige forståelse. Den gode lærer formår at have føling med alle elevers læring og at lede dem videre til mere avanceret læring.

For det fjerde: God undervisning er velstruktureret, planmæssig og målrettet. Læreren skal ikke blot have føling med, hvor de enkelte elever er nu, men også have en klar plan for, hvor de er på vej hen, og hvordan man kan konstatere, at de er på rette vej.

For det femte skal læreren bistå eleven med at konstruere og udvikle sin viden fra det basale til det mere avancerede og komplekse. Herunder skal læreren inspirere til den rekonstruktion af utilstrækkelige eller forkerte forhåndsopfattelser, der er en nødvendig del af at bevæge sig mod en mere avanceret forståelse.

Endelig for det sjette skal atmosfæren i klasserummet og på skolen være positiv og støttende, således at man betragter fejl og misforståelser som et bidrag til at lære mere. Eleverne må ikke være bange for at blive afsløret i fejl eller i at have 'huller' i deres viden.

(...)

I forhold til de emner, der bliver fremhævet i den offentlige debat, og som politikerne prioriterer at bruge penge på, er det interessant at notere følgende placeringer på listen over, hvad der virker:

Computere er nr. 71, hyppig testning af eleverne nr. 79, niveaudeling af hensyn til højtbegavede elever nr. 87, flere penge nr. 99 og lavere klassekvotient nr. 106. Sagt lidt mere firkantet med mine egne ord: Meget af, hvad der diskuteres i den offentlige og politiske debat om skolen, er uden større virkning på

(...)

Hvad der mangler i begge de klassiske metaforer, er opfattelsen af undervisning og læring som noget, der sker i dialog mellem frie og tænkende mennesker.

Elever vil gerne respekteres og anerkendes af andre mennesker, og de vil gerne vide og kunne noget. De vil gerne kunne se mening i undervisningen, enten ved at stoffet her og nu giver dem en oplevelse af at vide og kunne noget værdifuldt, eller fordi de kan se, at det på lang sigt kommer dem til gode. Man kan som lærer ikke overføre sin viden til eleverne. Men man kan inspirere dem til selv at lære ved at være en troværdig rol-

lemodel, der er engageret og interesseret, og ved at præsentere sin viden og kunnen, så den fremstår klar, overskuelig og interessant. Det kan også gøres ved at stille høje krav og have positive forventninger til eleverne.

For mange elever er det svært at lære det, som skolen forventer, og de har derfor brug for megen tid, mange øvelser og for støtte og opbakning. Og læreren har brug for at vide, hvad der sker i hovedet på eleverne. Fuldstændig som med enhver anden dialog, der kun bliver meningsfuld, hvis begge parter bestræber sig på at leve sig ind i samtalepartnerens tankeverden.

John Hattie : Professor ved Faculty of Education, Aukland, Newzealand.

Per Fibæk Laursen: Professor ved Center for grundskoleforskning, DPU.

Og så til allersidst et udpluk af 5. klasses oversættelser af vores FORMÅL til slogans – under kyndig ledelse af Ole:

5. klasse slogans :
(et lille uddrag)

- Hvis dit barn farer vild - så kom hertil!
- En skole uden glæde er ikke til at æde!
- Vores fest er i top - så ryst din krop!
- Vi spiser fællesskab til morgenmad!
- Glæde og sjov er friskolens lov!
- Vi træffer selvstændige valg og gør det vi skal!
- Lærerne hører børnenes ideer og der kommer bar' flere og flere!
- Århus Friskole inviterer omverdenen ind og så får den en slikkepind!
- Gode og kreative fag skal vi alle ha' hver dag!

Martin – Skoleleder

Klasseledelse i friskolens store klasser

Hans Martin

Vi lærere snakker for tiden om *klasseledelse*, og der er ingen tvivl om at dette ord – dette arbejdsfelt - vil blive genstand for megen opmærksomhed fremover, på Friskolen og på landsplan. Der er vist oven i købet et enkelt lærerseminarium der omsider har skemalagt klasseledelse som fag.

Den moderne lærer skal være den gode, flinke og dygtige chef der står for tydelige værdier, og i følge nogle af de kloge skal læreren besidde 3 vigtige kompetencer:

- *Ledelseskompetence*
- *Relationskompetence*
- *Faglig kompetence*

Klasseledelsen har meget forskellig form i skolens forskellige grupper, men der er absolut brug for alle 3 kompetencer fra 0. til 9. klasse. Det handler om at skabe et godt læringsmiljø og gode vaner fra starten.

Forældrenes holdning til skolen har en afgørende betydning her, og deres interesse for ungerne skoleliv og dannelse er en nødvendig støtte. Vi lærere har brug for hjemmenes engagement og opbakning, også i de store klasser.

At lede en klasse er at have overblik og retning, at styre en proces. Nogle gange er det at stille krav. Jeg mener vi på Friskolen skal stille krav om at de store elever skal tage medejerskab til de projekter der kører i de forskellige fag. Det kan lyde paradoksalt at lede andre til at tage ejerskab, og jeg er ikke ude i den gode gamle med "ansvar for egen læring", men derimod den situation at vi – lærer og elev - er enige om hvad der skal ske i timen – hvad vi har gang i og hvor det fører hen. De unge mennesker skal levere en indsats for at være *med*. Læreren er klasseleder, men valg af emner og metoder kan sagtens være bestemt af klassen. Så vi snakker naturligvis ikke om klasselederen som den tilbagelænedede direktør, men mere noget i retning af tovholder, igangsætter, coach - spillende træner måske.

Man kunne kaste det gode kinesiske ordsprog ind her: *"Der findes ikke dårlige elever, der findes kun dårlige lærere"*, og man hører da historier og ser hollywood-film med dette tema; en mester i de 3 kompetencer kan udrette mirakler... Mere primitive metoder kan heldigvis også benyttes. Karakterer for eksempel er en effektiv knap at skrue på når man har de store klasser. Karakterer får vitterlig nogle af de unge til at engagere sig mere – motivationen er pludselig ikke så svært at finde. Det ego dér, det vil vurderes, og karakterer er en dejlig letforståelig vurdering. Selvom min idealisme ærger sig, er jeg delvist blevet tilhænger af karaktergivning. Det giver de unge fornævnte ejerskab til læreprocessen, og dét gør det meget, meget lettere at lede undervisningen.

Det er guld værd at lede en klasse hvor de toneangivende elever er sultne efter at lære noget og indstillet på at arbejde. Det kan på den anden side være en sej omgang

at bakse med en klasse hvor de toneangivende elever har andre vigtigere grunde til at gå i skole end læring. Den situation er absolut ikke ukendt. Så skal klasseledelsen være ekstra tydelig, og der må holdes klassemøder hvor der forhandles en slags kontrakt; hvorfor er det vi er her? hvad skal vi udrette sammen? hvad kan diskuteres, og hvad kan ikke

diskuteres?

En god del af sådan et møde er relationsarbejde, og lærerens personlige og anerkendende attitude kan få meget til at lykkes.

Så lad os altid holde fast i den uformelle og ligeværdige måde vi er sammen på, børn, unge og voksne; den samværsform som lilleskolebevægelsen har været bannerfører for lige fra begyndelsen.

Jeg er sikker på at vores elever kommer længere i deres personlige udvikling når de har personlige voksne at spille op ad, og det er jo den personlige dannelse som er det vigtigste formål med skolen.

Noget andet er at de unge efter min mening stiller store krav til "underholdningsværdien" af undervisningen. Det der sker i timerne, er for mange som udgangspunkt ikke ophidsende eller interessant, og det kan godt ærgre en lærer som synes han eller hun har set lyset i dagens stof... Man må stå hårdt på at fx monoton rytmetræning ER guld værd hvis man vil være god til musik, "kedeligt" eller ej. Og at interessen for Jens Vejmand åbner døre til værdifuld forståelse af danmarkshistorien. Det er jo på sin vis fint at "the learners" stiller krav, men tilliden til læreren som klog coach – den får man ikke forærende. Den faglige kompetence er en god støtte til klasseledelsen, og de store elever, underholdningsvante og forkælede måske, er også ambitiøse og har en god forståelse for faglige argumenter. Og de elsker ligesom alle andre de Aha-oplevelser der kommer med høj faglig kvalitet.

Der er mange aspekter af klasseledelse som man kan dykke ned i, men indtil videre så lad det være pointen med dette indlæg at det er et godt skridt at vi har sat fokus på det. Det trængte vi til. Det er godt at skolen udvikler sig, og jeg er helt tilfreds med den nødvendige definition af læreren som leder. Jeg vil samtidig holde tæt øje med at vi også har den gode, glade, familiære og ligeværdige friskolestemning med under chefkasketten.

Historisk forløb i Blå – 2. verdenskrigsemne.

Skrevet af Jeppe P
d. 8.marts -
Kvindernes internationale kampdag

2. verdenskrigsemnet er et tilbagevendende forløb i Blå. Det er en del af en 3 års turnus: Et år er der tegnefilmsemne, året efter er der emne om 2. verdenskrig, og sidste år er der Blå musical. Så alle børn i Blå når på et tidspunkt igennem disse 3 emner i løbet af de år, de er i gruppen.

Der er afsat 6 uger i januar – februar, afsluttende med en fremlæggelse for forældre og familie. Nogle børn har lavet en lille film, som de selv digter handling og forløb til, andre optrådte med et teaterstykke, som de ligeledes selv havde digtet. Vi lærere hjælper selvfølgelig undervejs. Vi filmer og klipper film sammen osv. – Børnene er kunstnere og aktører.

Vi startede med at give børnene en skriftlig opgave for derhjemme – De skulle interviewe et af de ældste familiemedlemmer, de har, eller et gammelt menneske, de kender, om krigen.

Det blev til nogle meget interessante og spændende beretninger fra en tid, som er så langt væk, at det efterhånden kniber med øjenvidneskildringer.

Der var beretninger om modstandsmænd, om jøder, tyskervenlige familier, der måtte lide efter Danmark blev befriet, og om skurke, om helte, om rationeringsmærker, om skoler hvor der boede tyske soldater, om konvojer der blev beskudt af tyske u-både, om sabotager, om Gestapo, om Hitler og nazisterne, om englænderne der bombede Den Franske Skole i København osv.

Det, der gør historierne nærværende for børnene at læse, er, at de personer, de har interviewet, var cirka lige så gamle som dem selv under krigen, nogle måske lidt ældre. Det er altså øjenvidneskildringer i børnehøjde, vi mest får beskrevet.

Disse fortællinger dannede indgangen til forståelsen af emnet.

Frederikke, 4.kl :

” Interview 2. verdenskrig med min mormor.

Mig: Nu interviewer jeg min mormor.

Har du noget at fortælle? Sagde jeg.

Mormor: Ja det har jeg faktisk, for under krigen 1940-1945 der var jeg elev på gymnasiet jeg gik i første g.

På en skole der hed Falkonergårdens gymnasium.

Den lå ved et bebyket område ude på Frederiksberg.

Og så var Englænderne en dag besluttet på at bombe en bykning inde i byen, og den hed Chelhuset.

Hvor Tyskerne holdt til. Men hvor der også sad nogle Danske fanger.

Og så kom de flyverne her til og så bombede de med præsisionsbombning Chelhuset sådan at de ramte de nederste dele af huset.

Og de fanger der var danske de kom fri øverst oppe.

Så det lykkeds altså da de fløj væk så var der en af flyverne der ramlede ind i en mast og så for at kunne komme videre smed han rasten af sine bomber og det var altså over det område jeg sad.

Og så troede de øvrige flyvere der var på vej væk også at det var et nyt bombemål og så bombede de også.

Men desværre var det de bombede et beboelseshus-område med etage ejendomme. Og en fransk skole med nonner og børn. Der blev dræbt mange børn og der blev dræbt nonner.

Vi havde haft time oppe i klassen da de flyvere nærmede sig. Og så skulle vi gå ned i kælderen, vi havde både en køkkentrappe bagtrappe og en fortrappe men jeg gik ned ad bagtrappen.

Så gik jeg tilbage til min klasse for at hente mit strikkesøj.

Vi var af og til i kælderen på nogle prøvebesøg dernede for at se hvad man skulle gøre hvis det galdt.

Der lå sansække for vinduerne og det var nede i kælderen.

Og så gik jeg tilbage, og i det jeg gik tilbage lød der et hvin sådan: HUUUUUUUUUU!

Og så kikket jeg ud af vinduet og der så jeg en bombe der faldt ned i en beboelsesegendom og den gik ligesom i to stykker og det var fuldstændigt uvirgligt.

Mig: Var det ikke uhyggeligt?

Mormor: Jo fordi jeg havde jo aldrig oplevet sådan noget før og det gav et kæmpe brag og jeg kom afsted ned i kælderen og jeg kom ik' tilbage fordi der skete jo selvfølgelig det at glasset gik i stykker i vinduerne og bykningen jeg var i blev ikke ramt men den anden lå ikke mere end 30 meter væk fra hvor jeg stod.

Så gik jeg ned i kælderen og så var der allerede nogle, en lærer der sagde: i skal bare være rolige for det er en flyver der er faldet nedovre i frederiksberghave. Det var en stor park

der lå ved siden af. og det var faktisk ikke rigtigt for det var jo en fejlbombning af Englænderne og så gik lyset ud og så kom der endnu et brag fordi den første bombe som jeg havde set den havde fået de øvrige flyvere til at bombe og så var det skolen blev ramt. Så var der jo et fuldstændig infærno af ild og alt muligt, men det så jeg jo ikke på det tidspunkt.

Men så gik lyset ud nede i kælderen og jeg kan huske at nogle af sansækkene blæste ind i rummet nede i kælderen. Og så var det læren sagde det der, at der var en flyver der var faldet ned i frederiksberghave.

Så sad vi der et stykke tid vi var jo alle sammen meget forskræket det kan jeg huske. Og så blev vi råbt op og så pludslig råbte han mit navn op, og så var min far kommet han havde fået at vide- Han var politimand, at der var en skole på Fredeiksberg der var blevet ramt og så skyndte han sig at køre ned på cykel og se hvad det var og så troede han et kort øjeblik at det var min skole for den lå jo meget nær den anden skole der var blevet ramt. Nå men han stod oppe på gaden og jeg kan huske han var helt bleg så sagde han: Når det var godt du er der så går vi hjem.

Mig: Hvor gammel var du?

Mormor: 16 år.

Slut”

Vi fornemmer både pigens vantro, da hun ser bygningen på den modsatte side af gaden gå i 2 stykker, og lærerens desperate forklaringer om at ”det er et fly, der er styrtet ned i Frederiksberg have” – Læreren ved ingenting, alting er kaos, og læreren prøver bare at berolige børnene. Sandsækkene der blæser ind i kælderrummet, og til sidst faren der kommer cyklende for at se, om det er datterens skole, der er ramt, og da de mødes, står han der helt bleg og siger: ”Nå, det var godt du er der, så går vi hjem.”

Det, der er genialt ved disse fortællinger, er, at de bliver helt vedkommende og nærværende for børnene, de er sansende, og man har fornemmelsen af selv at være der. Måske er det, fordi det er en bedsteforælder, der sidder og fortæller til sit barnebarn, at historien bliver så levende. Det er i hvert fald en anderledes oplevelse for børnene, end når vi læser i historiebøger.

Frederikkens interview er bare et eksempel ud af 18 – 19 stykker i hver klasse. I både 2., 3. og 4. klasse har vi samlet fortællingerne i en mappe, som børnene hver især har fået med hjem.

Vi fik også at vide gennem interviewene, at der er flere af de ældre mennesker, der har oplevet krigen, som ikke syntes, at den er værd at snakke om – oplevelserne har været for voldsomme for dem, og de ønsker bare at glemme den tid.

Claras nabo som sejlede med i konvojer under krigen, og som på grund af de oplevelser han havde, den dag i dag lider af PTSD – Post Traumatisk Stresssyndrom, og derfor ikke kan tåle støj og høje lyde.

Eller Bodils farfar, som var modstandsmand under krigen og med nød og næppe undgik at blive fanget af Gestapo, siger at det altid er de værste ting, man kan huske, og derfor mener, at man skal lade fortiden ligge. Bodil skriver om ham: *”Men når han tænker på, at tyskerne måske havde torteret en af hans venner, siden de vidste hvor han boede, begynder han at græde.”* Det er tydeligt for os alle sammen, at det har været meget forfærdeligt og hårdt at opleve krigen for nogen.

– Det undrer en del af børnene i Blå, at nogle af de gamle ikke ønsker at tale om de ting, der gør dem kede af det, men de er jo også vokset op i en kultur, hvor vi har lært dem, at det er vigtigt at kunne snakke om ting. Især hvis der er tunge ting, der tynger vores humør eller bekymrer os.

Mange af børnene havde ting med i skole fra deres bedsteforældres tid som modstandsmænd:

Falske id-papirer, armbind der viste at de var frihedskæmpere, og hvilken gruppe de hørte til, tændsatser til plastisk sprængstof (dog ikke armerede længere), en speciel tændsats beregnet til at sætte på en jernbaneskinne, som så blev udløst, når toget kørte hen over den, rationeringsmærker, illegale blade osv.

Alt sammen ting som bedsteforældrene har liggende derhjemme – Det er en skat for os, og det er igen meget mere nærværende, end hvis vi ser de samme ting på et museum. Hvad vi i øvrigt også gjorde senere i forløbet.

Som afslutning og endeligt produkt skulle børnene ende med at producere en kort film eller et teaterstykke om 2. VK.

På dette tidspunkt er børnene så godt inde i emnet, at de stort set selv kan digte et forløb til en film/teaterstykke. Vi lærere er mere praktisk medhjælpende end styrende i digteprocessen. Det med udklædning og fordelingen af, hvem der tager hvad med, organiserer de også stort set selv (2. klasse skal selvfølgelig hjælpes lidt mere end 3. og 4. kl.) Så bliver der filmet scener overalt på skolen og i omegnen af skolen i et par dage, i en hektisk og til tider en anelse stresset stemning, men pludselig er alle scener færdige – og så skal alt bare klippes sammen.

Det gør vi lærere til gengæld uden børn, og det betyder, at vi må sidde nogle aftener inden den torsdag, hvor vi skal fremlægge for forældre og familier, og klippe film og lægge effekter på og være usikre på, om vi når det hele – men selvfølgelig når vi det – alt bliver færdigt, og det er sjovt for os alle at se de færdige resultater. Vi ser filmene igennem nogle gange, og teaterstykket bliver øvet og optaget på video torsdag eftermiddag, før alle familierne kommer. Alle er stolte og glade og har lært om historien på en måde, der næsten gjorde historien lige så håndgribelig som nuet. Jeg ville ønske, at der var plads her til at gengive alle de fantastiske erindringer og historier, som børnene har samlet, men I må selv prøve at se, om I kan få lånt et eksemplar af en af de mapper med fortællinger i af en blågruppe-pige eller dreng.

Jeg hugger den afslutning som Bodil har på sin opgave:

*Kæmp for alt, hvad du har kært
dø, om så det gælder,
da er livet ej så svært,
døden ikke heller.*

Tak til alle jer bedsteforældre og bekendte til børnene, for jeres store bidrag til at gøre historien levende for os.

Fra seminariet til Lille gul

Om det at blive ansat som ny lærer på Århus Friskole og det at skulle varetage undervisningen i børnehaveklassen.

Af Jeppe Bervig

Jeg har nu været ansat på Århus Friskole siden sommerferien, og det har virkelig været en spændende periode frem til nu med mange nye udfordringer. Qua min tidligere rolle som tilkaldevikar og medhjælper i skolens SFO har mit forhåndskendskab til skolen, mine kollegaer og ikke mindst eleverne været vigtige

for mig, og denne indsigt har haft indflydelse på min gode opstartsfasen. I modsætning til mange af mine medstuderende fra seminariet har jeg fra første dag kendt til arbejdspladsens/skolens rammer, traditioner og spilleregler. På Århus Friskole behøver man eksempelvis ikke som ny lærer at være bange for at sætte sig på en andens plads på lærerværelset. Udfordringen består derimod i at finde en plads, da lærerværelset til tider minder om hovedbanegården i Århus med liv, larm og løssluppen stemning. Disse kendetegn er bl.a. karakteristiske for Århus Friskole, da skolen er et pulserende omdrejningspunkt for struktureret kaos, hvor børn og voksne kan udfolde deres tankevirksomhed, og faglige og sociale kompetencer i stor samhørighed – en dynamisk arbejdsplads med knald på hverdagen.

Stor omstillingsparathed vs. genkendelige rammer

Netop min hverdag på Århus Friskole har ikke været kedelig. Den har til tider været udfordrende og krævende, men den er altid levende og fuld af nærvær. Jeg føler mig meget privilegeret over ikke længere at være ”vikar Jeppe”, men derimod at kunne kalde mig klasselærer i børnehaveklassen og hver morgen blive mødt af 19 smilende og lærervillige elever. Det er i mødet med eleverne, at det sjove og udfordrende ved

det at undervise opstår. Som regel ved jeg, hvad jeg vil i de forskellige timer, men samtidig er det vigtigt med en stor grad af omstillingsparathed ift. at have en føling med, hvor eleverne er henne, hvad de har på hjertet, og hvordan de generelt har det. Min intention har derfor været både at være rammesættende samtidig med at være opmærksom på den konkrete undervisningssituation og kunne agere indenfor denne.

Klassekultur

En af mine store opgaver som børnehaveklasselærer har været at sikre, at skolens "nye elever" lærer at fordøje de mange indtryk og herved blive i stand til at navigere på Århus Friskole og finde deres eget fodfæste. Som modstykke til de indimellem ustrukturerede perioder, der kendetegner vores skole, har vi derfor en meget fast og genkendelig struktur i børnehaveklassen. Vi starter hver morgen med morgensamling, som foregår ved at vi samles i en rundkreds i klassen. Det er vigtigt,

at hver enkelt elev hver morgen føler sig set og hørt i klassen. Jeg har lavet genkendelige piktogrammer, og dagens skema og kalender gennemgås ligeledes under samlingen. Herved forberedes eleverne på dagens aktiviteter, hvilket giver de fleste elever en ro og overskuelighed ift. deres hverdag. Hver morgensamling afsluttes med, at jeg giver forskellige besked, og jeg fortæller

ligeledes eleverne, hvilke forventninger jeg har til dagen. Det at være lærer i børnehaveklassen handler i stor grad om at skabe nogle trygge rammer og en god kontakt til hver enkelt elev, samtidig med at eleverne "lærer at gå i skole". Morgensamlingerne bruges derfor også til at opbygge en god klassekultur, hvor jeg tager forskellige emner op, som eleverne skal forholde sig til. Vi snakker derfor bl.a. om, hvad det vil sige at være en god kammerat? Vi taler om vigtigheden i at tale pænt til hinanden og respektere hinanden, og hvordan eleverne skal forholde sig, når en klassekammerat har ordet. Denne struktur i undervisningen medvirker til at give eleverne ro og overskud, og sammen løfter vi undervisningen og klassefællesskabet, da de bliver i stand til at sætte ord på deres hverdag. Herigennem får eleverne en større indsigt i og forståelse for det at være en del af en klasse, da de "trænes i" at tilegne sig en større grad af selvstændighed, ansvarlighed og ikke mindst fleksibilitet.

En lille elev i det store klasserum på Århus Friskole

Den føromtalte omstillingsparathed gælder ikke kun mig som lærer, da dette i lige så høj grad kræves af eleverne. Deres fleksibilitet sættes dagligt på prøve, da elevernes overblik og sociale kompetencer udfordres, hvilket skyldes de mange nye hverdagsindtryk, som skal fordøjes i løbet af deres første skoletid. Et skoleår på Århus Friskole er præget af mange skift i skemaet, hvor der er andet på programmet end blot dansk og matematik afhængigt af skolens forskellige årsprojekter. Der skal eksempelvis øves sang og musik til Høstival og Fastelavn, og ved juletid omdannes skolen til små værksteder, hvor kreativiteten er i højsædet. Det kan derfor i perioder kræve sit for eleverne at holde "hoved og hale" på deres skolegang.

Vores storesøskendeordning medvirker derfor ligeledes til at give skolens yngste elever en tryk skolestart, og relationerne mellem små og store giver eleverne en følelse af samhørighed med resten af skolen. De store elever bliver derfor et fast holdepunkt i de yngste elevers hverdag. Med denne ordning bestræber vi os på at skabe gode, velfungerende og konstruktive relationer, som kan være til gavn for børnenes sociale trivsel og for deres videre identitetsdannelse.

Denne vekselvirkning imellem klasseundervisningen i det "trygge børnehaveklasse miljø" og skolens store klasserum, kan det til tider være en udfordring for de yngste elever, men de kompetencer, de udvikler i de forskellige læringsarenaer, kommer dem til gavn i deres videre skoleforløb på Århus Friskole.

Afrika i 2. klasse

Af Karin

2. klasse skal arbejde med emnet **Afrika** i natur/ teknik.

Emnet vil strække sig over mindst 6-8 uger.

De skal arbejde både selvstændigt og i grupper, når de skal finde viden om landskab, dyreliv, og om hvordan mennesker lever og bor i Afrika. Vi skal kigge på billeder, læse og se film. Vi skal tegne Afrika over på en stor plade, lave landskab og modellere dyr og mennesker, vores eget Afrikaunivers.

”Hvor mange har været i Afrika?”

Mange arme bliver rakt i vejret,” Tunesien, Ægypten, Senegal, Marokko og Cuba,” lyder svarene. Så må vi ud til det store verdenskort i Fælles Blå. De er meget ivrige, snakker og studerer kortet. ”Her er så Afrika, det er en verdensdel.”

”Det ved vi godt,” lyder det.

Vi finder de forskellige lande og får placeret Cuba, hvor det hører hjemme.

Vi snakker om, hvad farverne på kortet betyder: bjerge, regnskov, savanne, ørken m.m. Den store flod Nilen bliver fundet, og Victoriasøen, som en mener er ligeså stor som Jylland og vist verdens største sø. Vi finder ud af, at den er den største

ferskvandssø i Afrika og den næststørste ferskvandssø i verden, og den er mere end dobbelt så stor som Jylland.

"Hvordan er vejret i Afrika"? "Varmt," er de enige om. Ækvator bliver fundet. "Der er fugtigt og varmt," er der en, der byder ind med. Børnene finder længde og breddegrader. Der er meget at undersøge.

"Hvad ved I om Afrika?" "Varmt og fattigt," svarer børnene. Det viser sig, at mange af

børnene og deres familie betaler til et barns skolegang i Afrika. Nogle har fået tegninger fra børnene. Flere spørger om, hvordan man får sådan "et barn" og vil gå hjem og snakke med deres familie, om de også kan hjælpe et barn i Afrika.

Bagefter går vi i klassen og snakker lidt om de dyr, der lever i Afrika. De får udleveret en mappe og et ark til emnet, som de kan farve. Jeg har lånt en mængde bøger om Afrika, som de også kan studere. Mens de farver dyrene, læser jeg to afrikanske fabler, om hvordan "Giraffen fik sin lange hals", "Næsehornet sit iltre temperament," "Zebraen sine striber" og "Bavianen sin røde rumpe."

En uge er gået, og vi skal i gang igen med det store Afrika- emne. Vi starter med at snakke om klima og vejr i Afrika." Hvordan tror I vejret er?" En skov af hænder ryger i vejret," varmt og tørt, for der er jo ørken," lyder svarene. "Der er også fugtigt, der hvor der er regnskov," er der en, der ved.

De får udleveret et ark og skal farvelægge det ud fra signaturerne: ørken, busksteppe etc. Da alle er blevet instrueret og kan hjælpe hinanden, hvis de er i tvivl, Så fortæller jeg om klima i Afrika, om oaser i ørkenen og nomadefolk. Derefter øver vi "paratviden," så de kan deltage i, "hvem vil være millionær." Det er de med på.

Så nu skulle de kende det højeste bjerg i Afrika, Kilimanjaro, den største sø, Victoriasøen, floden Nilen og den største ørken, Sahara.

"Nævn igen hvilke dyr I kender?" Elefant, næsehorn, hyæne, zebramangust, løve, flodhest, struds, zebra, aber, gazelle, gnu, giraf og bøfler," lyder de ivrige svar.

De får en ny opgave, hvor de skal skrive, hvad de forskellige dyr på tegningen hedder. Imens fortæller jeg om et dyr, de ikke kender, en zebramangust, og bagefter læser jeg endnu en afrikansk fabel om "Slangedræberen."

Til sidst læser jeg lidt op for dem om et besøg hos masai-folket. Vi kigger på billeder og snakker om byggemateriale. De ved godt, at der bliver brugt tørret

kolort til at bygge med, og nogen synes, det er lidt ulækkert.

Det er igen blevet tid for Afrika emnet

Jeg er klar, to masonitplader, min store pose med bøger om Afrika, m.m. Et par af pigerne hjælper mig med at hente projektoren.

Vi får stablet pladerne op på et bord. Drengene hjælper ivrigt med at sætte strøm til projektoren og med at få billedet rettet ind. To af børnene får til opgave at tegne omrids af Afrika.

Alle er meget optaget af projektet. Det lykkes fint, uden at noget vælter, eller nogen snubler i ledningen.

Vi skal bruge pladerne senere, til at lave landskab på til de dyr, vi skal modellere.

De har bare lyst til at gå i gang med projektet lige nu, men først skal vi jo vide noget mere. De skal alle læse, se billeder og finde ud af facts om et Afrikansk dyr. Halvdelen vil gerne arbejde selv, resten i små grupper på to eller tre. De bladrer rundt i bøgerne, læser og studerer ivrigt billederne.

Løven, der flænses i en gazelle, zebraer, der parrer sig og elefanten, der dækker sig med støv.

De snakker ivrigt og deler med hinanden., alt imens de skriver oplysninger ned om det dyr, de har valgt.

"Jeg kan altså ikke finde ud af, hvad en zebra vejer."

"Nej, ikke hvad en hanflodhest vejer, jeg skriver altså om en hun."

"Hvordan staver man til jungle?"

Tiden flyver af sted. Vi glemmer helt at holde frikvarter. Da vi har pakket sammen, kommer en af børnene hen til mig og siger,

"Det er altså rigtig sjovt, at finde ud af så meget om elefanter!"

Karin

Mangfoldighed på Århus Friskole, Af Ingrid Jørgensen

Specialundervisningen er under pres i disse år. Det bliver sværere og sværere at få resurser, der bliver mere og mere kontrol med det, vi får, og det koster skolen mere og mere at afholde det antal timer, vi får tilskud til.

For mig at se er der kun én vej frem. Vi må blive dygtigere til at gøre det, der virker. Og vi må også gøre det i den helt almindelige undervisning. Det omlægger specialundervisningsopgaven til udover at undervise enkelte børn også at bidrage til, at der i den almindelige undervisning stilles så passende krav som muligt til alle.

Det handler ikke om at sortere børn, det handler om at opkvalificere voksne. Det handler ikke om at servicere, det handler om at udvikle.

Mere administration

Specialundervisning er ekstra resurser til de børn, der har mest brug for det. For os som privatskole er der en noget omstændelig vej til at få ekstra penge til dem, der har brug for det. De sidste par år har det i skoleforeningen været diskuteret, hvornår systemet vil bryde sammen.

Efterhånden er grænsen ved at være nået. Altså grænsen for hvor besværlig selve administrationen må blive. Det interessante er jo, hvordan vi sikrer udvikling, læring og trivsel for børnene.

Børn i samme kasse er forskellige

At der er og vil blive ved med at være børn, der har brug for ekstra opmærksomhed, er indlysende. For ganske fås vedkommende er det kendt allerede fra skolestart, at der bliver tale om en særlig skolegang, for de flestes vedkommende er det noget, der bliver synligt efterhånden. Årsagerne kan være mange: brug for ekstra læsehjælp, overbliksvanskeligheder, generelle indlæringsvanskeligheder, ADHD, ordblindhed, problemer hjemme osv. Børn inden for disse felter er lige så forskellige som andre børn. Så selv om man for overblikkets skyld samler dem i kategorier eller kasser, er der meget mere at sige om det enkelte barn. Når man kender et barn med indlæringsvanskeligheder, kender man ét barn. Nogle problematikker går over, andre er noget, man må blive god til at leve med.

Når man generelt taler om, hvilke børn der kan inkluderes i skolen, viser det sig, at lærerne er en meget vigtig faktor for, om børn bliver udskilt eller fastholdt. De kompetencer, der er brug for hos lærerne er faglig kompetence,

relationskompetence og ledelseskompentence. Både relations- og ledelseskompentence har været i fokus hos os i dette skoleår. Vi har været til foredrag, været på kursus og internt arbejdet med relationskompetence og klasseledelse.

Resurser er andet end penge

Det er vigtigt at tænke på, at resurser ikke kun er penge til ekstra timer; viden og holdning er også resurser. Det er vigtigt for os at vide noget om børn, der har særlige måder at lære på, ikke for at servicere dem, men for at hjælpe dem med at blive selvstændige. Uanset hvilken slags barn man er, er det uhyre vigtigt at være en del af et fællesskab, men også at være et selvstændigt individ, der med selvværdet i behold møder de udfordringer, der dukker op.

Hos os tager vi børn ind i børnehaveklassen efter ventelisten, og heldigvis for det!

”*Al læring finder sted i relationer. Måske kan man få en god ide selv, men hvis der ikke er nogen til at gribe den, kommentere den eller blive begejstret, kan ideer let løbe ud i sandet.*

Om ganske få børn ved vi, før de starter, at de har særlige udfordringer; men for langt de fleste er det noget, vi opdager i løbet af skoleforløbet.

Alle mulige almindelige ting prøver klasselæreren og forældrene i første omgang at løse sammen. Viser det sig, at der er en vedvarende problematik, er jeg med til et møde, hvor vi finder ud af, om vi har brug for hjælp udefra. Det kan være skolepsykologen, skolelægen, familieværkstedet eller andet, der er

relevant. Vi prøver skarpt at skelne mellem, hvad der kan løses på skolen, hvad der kan løses hjemme, og hvad der kræver samarbejde. Vi er jo en skole; vi har forstand på undervisning, læring, udvikling og trivsel. Når forældre har brug for sparring til opdragelsesopgaver, findes den bedre andre steder.

Når vi har brug for hjælp udefra, er det ofte skolepsykologen, vi henviser til. Somme tider kan det være nok med rådgivning, observation og opfølgning; men ofte er der behov for en kognitiv testning, altså en afdækning af barnets stærke og svage sider rent indlæringsmæssigt. En sådan testning giver jo et noget mere klinisk billede af et barn, end vi

er vant til at operere med. Måske er det netop derfor, der så ofte viser sig nye veje, når man ser på det på den måde. En testning kan aldrig stå alene. Den siger blot noget om, hvordan barnet lærer, hvor styrkerne og svaghederne er. Det kan være rigtig vigtig viden for at møde barnet på en konstruktiv måde. Hvis det fx pludselig bliver åbenlyst, at barnet har svært ved at forstå lange instruktioner eller huske på mere end en ting ad gangen, hjælper det jo ikke, at vi bliver ved med at blive frustrerede over, at vedkommende ikke tager en kollektiv besked. Vi må finde nogle måder, der kan støtte barnet i at udvikle sig. Det vil altid være de stærke sider, der kan være med til at kompensere for de svage.

Hvad ser andre?

Når folk udefra kigger på skolen er det forskelligt, hvad de ser. Det afhænger til dels af, hvad de kigger efter.

De professionelle, jeg samarbejder med, er fx psykologer, socialrådgivere, læsekonsulenter, talepædagoger, speciallæger, speciallærere, og de ser selvfølgelig bl.a. på, hvordan de udsatte børn trives.

Det, de lægger mærke til, er, hvor meget vores børn leger med hinanden på tværs af alder og på tværs af forskellige problemstillinger. Det betyder, at det udefra ikke er særligt synligt, hvor mange børn vi egentlig har med store vanskeligheder.

En anden ting, der bliver fremhævet er, hvor gode vi er til at se forskellige børns forskellige resurser. Det handler ikke bare om at omskrive problemer til udfordringer, det handler om et helt grundlæggende menneskesyn, hvor glæde, fællesskab og udtryk er vigtige elementer.

Mere af det der virker

Det virker at være i et fællesskab. Netop dette, at man selv definerer sig som en, der hører til, er definitionen på inklusion.

Al læring finder sted i relationer. Måske kan man få en god ide selv, men hvis der ikke er nogen til at gribe den, kommentere den eller blive begejstret, kan ideer let løbe ud i sandet. Åbenhed om forskellighed giver børn en chance for at bakke kammerater op, når de tager vigtige skridt, også selv om det er skridt, man selv for længst har taget.

Selvstændighed står meget højt på listen. Det gælder for alle børn. Den, der arbejder, lærer. Hver gang du gør en ting for dit barn, som det kunne have gjort selv, sætter du det tilbage i udviklingen. Det er gamle slagord, som stadig er aktuelle. Når børn har særlige udfordringer, gælder det samme: det handler ikke om at servicere, det handler om at udvikle.

Når børn formår at rumme hinanden

En klasse er en fantastisk organisme, den er levende og i bevægelse i kraft af alle de individer, der tilsammen gør den til det hele, den er. En klasse "er vores", det er ikke kun "min klasse". En klasse rummer mange og mange forskellige børn. Børn der kommer med mange forskellige historier, erfaringer, tanker, drømme, vaner, familier og (nu da vi jo er en skole) forskellige forudsætninger for at lære. Fælles for dem alle er, at de gerne vil forstå og blive forstået. Det ligger grundlæggende i os mennesker – vi vil gerne forstås. En klasse rummer mange børn, der gerne vil forstås.

Børn er gode til at rumme hinanden og hinandens forskelligheder og særheder. Og man skal ikke tage fejl af børn, de kender udmærket til hvilke svage/stærke sider, de hver især har. Og de kender hinandens. De ved, hvem der tager gruppearbejdet seriøst, hvem der er styrende, diplomatisk, hvem der ofte er modsat, hvem der hænger over bordet eller i gardinerne, hvem der bliver sur og ofte har svært ved at indgå et kompromis, hvem der er effektiv til at skrive notater, hvem der har en fremragende fantasi, hvem der har tegnebogen, og hvem man kan regne med at få et tilfredsstillende produkt ud af det sammen med.

I Blå har vi lige haft et emne om 2. verdenskrig. Det har fyldt meget i børnenes hoveder og fået lov at fylde meget på skemaet også. Efter 4 uger med oplæg, classesnakke, fælleslæsning, museumsbesøg og frilæsning om emnet skulle emnet

munde ud i et teaterstykke eller en film. Vi havde afsat 1,5 uge til værkstederne. Jeg endte op med en teatertrup på 12 entusiastiske 3. klasses elever. Det blev en fantastisk proces med megen grin, sved og ikke mindst teaterkunstens store udfordring – øvelsen i turde tale højt og tydeligt.

Jeg bliver ofte positivt overrasket over, hvor seje børn er til at tage imod og rumme hinanden i de forskellige situationer, de kommer ud for i classesammenhænge. Ikke mindst i den nu veloverståede teateropsætning.

Der er mange måder at deltage i sådan en proces på. Er det for svært at være en synlig aktør, er man måske den, der kommer med rekvisitter til kammeraterne og er med på sidelinjen som instruktør. Her kan man korrigere skuespillerne, når deres replikker flyver igennem klassen, guide læreren, og synes man historiciteten slår lidt revner, findes der også bod på det. Det er at deltage med de forudsætninger, man nu engang har. Gruppen synes tilsyneladende, at det er helt fjong og accepterer den anderledes rolle, deres klassekammerat har opfundet.

Man kan også have det lidt svært med en almindelig rolle, der kræver at man skal snakke højt og tydeligt. For mange børn vil det altid være en stor udfordring. Det kræver noget at stå frem og turde "overspille". Ikke alle har lyst. Så er det fremragende tænkt, at man selvfølgelig kan være et dyr. Det behersker ikke talens kunst, men man er jo ikke et hvilken som helst dyr: Dette dyr har humor og bliver igennem stykket til hundeejerens forlængede arm. Selvom denne rolle i nogens øjne kan synes mindre, er den ikke mindre vigtig. Dyret udvidede sin rolle undervejs, kom med nye input og kunster, og resten af gruppen var, med den største selvfølgelighed, klar på idéen. Stykket var blevet et dyr rigere. Det var kun mig, der lige i starten overvejede, om det var pædagogisk forsvarligt med sådan en "lille" rolle. Det skulle vise sig, at vores skuespiller stille og roligt udfoldede sig i sin egen rolle, og mine bekymringer kunne jeg bagefter smile af.

I gruppesammensætningen kan det være en udfordring at få sat gruppen sådan sammen, at den fungerer nogenlunde tilfredsstillende for alle parter. I filmprojektet havde jeg en lille gruppe på 3 børn, som gerne ville arbejde sammen. Det er jo skønt, de havde fundet hinanden og havde en idé til en historie. De var alle 3 drenge og meget opsatte på det, der nu skulle ske, og de glædede sig. Jeg spottede hurtigt, at den lille gruppe ville komme til at skyde sig selv i foden. Min oplevelse med nogle af drengene var den, at jeg troede, det ville være for stor en udfordring for dem at samle sig om historien og det efterfølgende arbejde, når jeg nu ikke kunne være der hele tiden til at hjælpe og guide dem. Jeg besluttede, at de 3 drenge skulle slås sammen med en anden gruppe. Jeg fortalte dem hvorfor. En af dem spurgte med et glimt i øjet, dog med afventende, spørgende øjne, som søgte han en begrundelse, han kunne godtage: Er vi da ikke gode nok?

Det skal siges, at det kan kræve noget af børn, når de skal skrive deres egen historie og deres egen rolle. På mange måder er det en kaotisk proces. Mange tråde skal samles og syes sammen. Historien skal give mening, ens roller skal på en eller anden måde flettes ind i hinanden, replikker skal diskuteres, og scener skal bytte plads. Måske der uheldigvis mangler en spiller til en enkelt rolle, den rolle, der får det hele til at falde på plads. Så skal det også snakkes om. Der er mange meninger og synspunkter at tage hensyn til. Det kræver selvdisciplin at fastholde fokus i sådan en proces, specielt når timerne går, og interessen daler.

Tilbage til den lille opløste gruppe, der krævede svar på deres spørgsmål. I sådan en situation skal man vælge sine ord med omhu. Jeg fortalte om, hvordan jeg havde oplevet nogle af dem i tidligere gruppearbejder, og at for nogen af dem, var det meget vigtigt, at der var minimum et par stykker, der var gode til at holde sammen på gruppen – også når arbejdet blev træt og svært, og man synes, man ikke kunne mere. Jeg sagde, at de ville have godt af at være lidt flere sammen, for så ville der også være nogen flere til at opretholde gejsten og bevare gnisten, hvis(når) nogen blev for ukoncentrerede. Til den gruppe, der fungerede fint, prøvede jeg efter bedste evne at inkludere den anden gruppe. De så på mig, sagde med største selvfølgelighed, at det var da intet problem. De var lynhurtige til at få udvidet deres rolleliste og skrive lidt om på historien på trods af, at de allerede havde et skelet. Det er at være rummelig og åben over for de ting, der kan forstyrre det, man troede skulle være sådan.

Jeg tror på, at når børn får sat ord på, hvad der evt. kan være en større udfordring og ikke mindst får at vide, hvad der kan være svært for nogen klassekammerater, vil de nemmere og hurtigere kunne acceptere, at opgaverne eller tilgangen til de børn, kan være forskellig fra andre børn. De vil nemmere kunne forstå evt. forskelsbehandling og ikke bare synes, at det er uretfærdigt, at læreren i nogen situationer vil være mere store med de børn.

Børn kan rumme meget. Og de kan være rigtig gode til også at rumme hinanden. Vi voksne skal være gode til at fortælle dem, hvad det er, vi vil med dem, og hvad vi forventer af dem. Det kræver, at man snakker åbent om de ting, der kan være en kæmpeudfordring for nogen børn og en selvfølge for andre børn. Jo mere vi italesætter de udfordringer og vanskeligheder, som nogen børn kan have, des bedre formår vi at skabe den respekt og den rummelighed, der kan afføde følgende kommentar, jeg fik af en dreng fra 3. klasse: Jamen, Tine, vi er jo alle gode til forskellige ting!

Tine, marts 2011

--- --- --- --- --- --- ---

Tillykke med de 60 år til Lars Madfar.

Tanker om 8. klasses valg af turmål

Brasilien, Ghana, Sydafrika, Cuba eller Grønland? Hvordan vælger 8.klasse det rigtige rejsemål for lige præcis den næste tur

Af Asger Muurholm

Nogle af pigerne går ned til floden for at vaske tøj, mens resten af klassen spiller fodbold mod landsbybeboerne i den stegende middagshede.

Vaskestedet ligger små 10 minutters gang fra landsbyen, stien snor sig igennem de smukkeste bevoksninger. Der er både høje træer og buske og små marker. Overalt blomster og eksotiske planter - i baggrunden bløde, runde, træbeklædte bjerge. Ved vaskestedet udfolder sig et helt særligt liv – her er storgrinende kvinder og børn – og i dag er der særlig livligt: Nogle hvide piger er kommet for at lære at vaske tøj!

Beskrivelsen er fra marts 2003, da 8.klasse er på en uges landsbyophold i Ewe i det østlige Ghana på grænsen til Togo. På vejen til landsbyen opholder vi os to dage i en anden landsby for at deltage i en begravelse a la Ghana: Fest, trommer, masser af mad og dans. Senere på turen er vi en uge på danseskole i Cape Coast – på en hvid palmestrand. Men hvordan og hvorfor er vi havnet her i Ghana?

Grundig forberedelse

Et halvt år tidligere er klassen samlet i et fælleshus for at tage den endelige beslutning om rejsemål. Jeg er som klasselærer mest stemt for Brasilien og (endnu) et ophold hos Baguncaco. Her har vi gode kontakter og har nærmest garanti for en god tur, hvor vi kan være sammen med en flok jævnaldrende brasilianere.

En fraktion af klassen, anført af Aske, vil gerne til Ghana. I tiden op til vi skal tage den endelige beslutning, har vi haft besøg af et dansk/ghanesisk par fra Vejle, som Aske kender. Vi har haft en lærer ude at fortælle om sine mange rejser i Mexico, og vi har hørt fra andre klasser om deres ture – herunder om tidligere ture til Brasilien i 2000 og i 2001. Cuba er også med på tavlen som en mulighed.

Beslutningen skal træffes i dag. Vil jeg være med til at rejse til Ghana – er det forsvarligt? Aske og de andre i gruppen, der har været med til at undersøge Ghana, får os overbevist. Jeg er ikke meget for afstemninger – i sidste ende er det lærernes ansvar, at klassen vælger det rigtige rejsemål. Men i tilfælde af at to lande er undersøgt til bunds – og fortalerne kan svare på alle tænkelige spørgsmål – ja så kan en afstemning måske være en mulighed.

Engagementet gjorde udslaget

Det er i sidste ende elevernes engagement i Ghana og det grundige forarbejde, der gør udslaget. Selvfølgelig skal vi til Ghana, når der er så meget energi på lige netop det rejsemål i klassen. Og turen ser på tegnebrættet ud til at indeholde nogle af de elementer, vi lægger vægt på: Et møde med en stærk musikkultur, tryghed for at det er et sikkert rejsemål at begive sig til og nogle kontakter, der vil hjælpe os videre i planlægningen.

Da vi drejer ind på den lille vej, der fører op til skolen, står der allerede i hundredvis af sorte børn opstillet inde i skolegården for at modtage os. De skriger og hviner. Hurtigt får vi trommerne ud af bussen og skynder os op på en lille scene. Vi bliver nærmest løftet op af et enormt jubelbrøl, da vores første sambanummer går i gang. En stor, sort, karismatisk kvinde smiler over hele femøren, rækker armene i vejret og sætter en forrygende dans i gang, mens hun skråler for. Alle skolebørnene er med hende. De danser og synger som en stor ensartet bølge. Den store, sorte dame er skoleinspektør her i Soweto i Sydafrika, hvor vi er på besøg. Hun er med rette stolt af sine elever og glad for at byde os velkommen. Jeg ønsker i mit stille sind, at alle elever på Friskolen må komme til at opleve noget lignende – det er endnu bedre end !!! det her ☺

Vigtige kriterier for valg af land

- Gode pålidelige kontakter, der kan sikre tryghed på turen i forhold til fx kriminalitet og sygdomme
- Mulighed for klassen for at være sammen med jævnaldrende unge
- En stærk musik/dansekultur, som vi kan bruge som forbillede og spejl
- Økonomi – har vi råd til at tage derhen?
- Naturoplevelse – mulighed for en vandretur for eksempel, det er fællesskabsfremmende
- Sprog – kan vi kommunikere med dem, vi møder?
- Historisk og kulturelt spændende rejsemål (som eksempelvis Cuba, Sydafrika) og væsensforskelligt fra vores egen kultur

Ingen rejsemål scorer højt på alle parametre. Her følger nogle meget forenklede eksempler:

På **Cuba** er det svært at arrangere et møde med jævnaldrende unge over længere tid – det tillader systemet ikke! Til gengæld har vi fremragende kontakter her. Og

musikken....

Afrika : De fleste steder er der risiko for malaria- og dermed piller, der skal spises. Til gengæld ofte mulighed for et møde med en meget spændende og berigende livsform, hvor vi har chancen for at opholde os i miljøer fjernt fra vores egen forbrugerkultur. Musik overalt.

Indien: Hvordan er det nu lige med musikken – er det en form, vi kan bruge, i forhold til det vi vil? En helt ny verden vi endnu ikke har erfaringer med.

Brasilien: Kan vi lave en sikker tur – helt sikker? Det har vi kunnet hidtil, men hvordan er situationen lige nu? Sproget kan være lidt problematisk. Musikken i top. Fortsæt selv listen!

Baguncaco

En anden gang ville jeg gerne have en klasse med til Namibia, som jeg lige havde besøgt . En pige fra klassen var lige kommet hjem fra byen Salvador i Nordøstbrasilien.

Vi valgte Salvador og Brasilien – fordi vi lynhurtigt fik kontakt med Lennart Kjørling, en svensk bistandsarbejder, der boede i byen og var parat til at stå på hovedet for os. Og fordi klassen var meget vilde med ideen om Brasilien og et besøg hos Baguncaco, der er en klub for gadebørn, der spiller musik. Det blev den første af foreløbig fire ture, Friskolen har lavet til Brasilien.

Baguncaco betyder kæmpekaos, og det stemmer fint: Store rum med betongulve, ingen senge til drengene, høje lyde og ret beskidt overalt; hurtigt bliver der arrangeret et oprydningsskold bestående af både danskere og brasilianere. Der bliver gjort rent, drengene ruller liggeunderlag ud, stiller rygsækkene op af væggene, og så bliver der kaldt til fællesmøde. Alle 19 danskere og ligeså mange brasilianere arrangerer sig i drengenes soverum. Joselito, lederen af det brasilianske projekt, holder en velkomsttale, Lennart oversætter til svensk, og jeg klarer det sidste stykke. Så er det de danske børns tur: En af gangen rejser de sig op og på gebrokkent portugisisk iblandet engelske gloser, præsenterer de sig selv: Navn, alder, musikinstrument. Hver elev fra 8.klasse får tildelt en brasiliansk ”legebror eller legesøster”. Flere fælleslege bliver sat i værk – pludselig kører det hele af sig selv, der bliver råbt, snakket og grinet på dansk, portugisisk, svensk og lidt engelsk. Så kan vi voksne begynde at tænke på at få arrangeret noget mad....

Fra et besøg hos Baguncaco i Brasilien, hvor gadebørnsgruppen netop har ”besat” en forladt børnehave for at få et permanent sted at være.

Fra Sydeuropa til verden

8.klasseturene har udviklet sig meget over tid. De første år jeg var på skolen, gik turene mest til Sydeuropa – Spanien, Portugal, Italien. Efter et par ture, hvor lærerne havde snakket om at det blev lidt for meget os, der kom og spillede for dem – og dermed lidt en overfladisk kontakt, hvor vi for eksempel tit oplevede at skulle skrive autografer efter at have spillet på en skole, besluttede vi at prøve noget nyt.

I 1995 rejste Oles klasse til Tanzania efter et stort forarbejde. Det blev startskuddet til en anden slags rejser, hvor udveksling af musik og dans kom i højsædet. Det gjorde det, fordi vi havde erfaret mange gange, at det er her kontakten for alvor rykker. Her er et fællessprog, som tales af mange kulturer i den tredje verden – og af Århus Friskole. Musik er et uovertruffet middel til at få kontakt til mennesker, de steder vi rejser.

Flere gange har vi hørt fra besøgende fra både Afrika, Cuba og Brasilien, at et besøg på Friskolen på mange måder minder om den kultur, de kommer fra. De har det som om, de næsten er kommet hjem igen, her midt i det rationelle, fortravlede Europa – ja så bliver vi stolte over den kultur, vi har her på Friskolen!

Næste tur

Hvor de næste år bringer 8.klasser hen – ja det vil tiden vise, det kommer an på, om der er en "Aske" i den næste klasse.

PS Mange gamle friskoleelever rejser tilbage til de steder, hvor de har skabt kontakter på deres 8.klasses tur. Lige nu er Aske – som i sin tid fik os til Ghana – på dannelsesrejse i blandt andet Timbuktu og Mali☺ Han skriver nogle fremragende rejseskildringer derfra!

Ture igennem tiderne:

1972 Frankrig	1989 Marokko	2002 Cuba
1974 Tunesien	1990 Portugal	2003 Ghana
1976 Grønland	1991 Spanien	2004 Cuba
1978 Holland	1992 Portugal	2005 Brasilien
1979 Irland og Wales	1993 Frankrig	2006 Cuba
1981 Marokko	1994 Spanien	2007 Brasilien
1982 Tunesien	1995 Sicilien	2008 Sydafrika
1983 Tunesien	1996 Tanzania	2009 Cuba
1984 Ægypten	1997 Portugal	2010 Namibia
1985 Tunesien	1998 USA	2011 Cuba
1986 Ægypten	1999 Cuba	2012 ?
1987 Rumænien	2000 Brasilien	
1988 Italien/Sicilien	2001 Brasilien	

Udeskole på Århus Friskole

Af Gitte Grønfeldt og Marianne Højslet

En af de pædagogiske trends, som optager os for tiden, er "udeskolen". På Udeskole.dk, samt et udeskolekursus i efteråret 2010, er vi faldet over mange spændende artikler om emnet, og vil på baggrund heraf komme med en beskrivelse af begrebet.

Udeskole er en arbejds måde, hvor man flytter dele af skolehverdagen udenfor. Arbejds måden giver plads til faglige aktiviteter, spontan udfoldelse og leg, nysgerrig søgen, fantasi, oplevelser og socialt samvær. Udeskole handler om at aktivere alle skolefagene, så man ikke bare laver biologi eller natur/teknik undervisning ude, men også arbejder med dansk, matematik, historie, billedkunst og sprogfag udenfor. I udeskolen bruger man uderummet som pædagogisk rum i alle fag.

Udeskole er ikke bare en ugentlig skovtur. Det er en pædagogisk arbejds metode, hvor undervisningen udenfor integreres i den almindelige undervisning i klassen. Eleverne afprøver teoretisk viden og færdigheder ved at arbejde konkret med dem udenfor. De bruger fagene aktivt. Et eksempel herpå er matematiske formler, der kan anvendes udenfor til at beregne højden på et træ. Man kan også lade sig inspirere til at skrive digte ved at sidde alene i naturen, eller ved at beskrive det, man hører.

I udeskolen er de faste rammer væk. Borde, bøger og computere er skiftet ud med himmel, græs og træer. Eleverne arbejder i grupper og på egen hånd. De gennemfører selvstændigt undersøgelser – og arbejder sammen om at lære. Læreren virker som vejleder og hjælper

Ifølge Malene Bendix, koordinator for Skoven i Skolen og Udeskole.dk er der mange gode grunde til at arbejde i naturen med børn.

Bedre faglighed:

Alle fag kan flyttes ud i naturen. For eleverne er det tit lettere og mere motiverende at tage udgangspunkt i noget konkret og virkeligt, når de skal lære

Bedre læring:

Koncentration og evnen til at fastholde opmærksomheden er to basale elementer i det at lære. I naturen er elevernes undren og nysgerrighed ofte drivkraften for læring.

Bedre forståelse af naturen, naturfag og miljø:

Elever, der regelmæssigt iagttager, undersøger og arbejder i naturen, får en grundlæggende viden om natur og miljø, der bygger på deres egne erfaringer. Nogle af dem vil måske også udvikle øget ansvarlighed over for natur og miljø.

Bedre sundhed:

Udeundervisningen kan være med til at give eleverne gode motions- og friluftsvaner, der kan lægge grunden til en sund krop hele livet.

Bedre motorik:

I naturen er bevægelse i uvejsomt terræn, løb, balancegang, klatring og arbejde med bål, kniv og økse med til at træne og udvikle elevernes motoriske færdigheder og mod.

Læring ad flere kanaler:

I naturen har eleverne mulighed for at udforske og styrke flere sider af sig selv. De lærer gennem flere kanaler, "med hånd og ånd" som Grundtvig formulerede det, med "de mange intelligenser", som Howard Gardener senere udtrykte.

Bedre social forståelse:

Her er plads til alle, og ofte brug for mange flere forskellige evner end i den traditionelle undervisning. Det giver eleverne større forståelse og respekt for hinandens evner og er et fint redskab, hvis man vil arbejde med klassens sociale struktur og f.eks. mobning.

På billedet ses udsigten fra "halvmånebænken" ved knallertbanen.

Vi har den fede grund!

Vi er så heldige at have en skole, som ligger i de dejligste omgivelser med skov, sø, marker, bakker, højt græs, stier, kroge, hytter, hegnet ud mod marken og by lige i nærheden. Vi har på Århus friskole rig mulighed for at inddrage naturen og kulturen i vores undervisning.

Det grønne klasseværelse

I efteråret fik vi en halvmåneformet bæk, bagerst på grunden, med udsigt over markerne. Her kan man sidde med en hel klasse, og halvmåneformen gør det muligt, at en eller flere børn kan fremlægge for klassen og samtidig blive hørt og set af alle. Det grønne klasseværelse bruges også til informationer og samlinger.

Det er oplagt, at vi bruger skolens grund som undervisnings- og læringsrum. Det kan lade sig gøre at sidde på vores egen grund uden at kunne se skolen og uden at kunne høre børn, der løber rundt og leger. Det er derfor ikke svært at føle, at man er langt ude i naturen, selvom man sidder på skolens grund.

Børn bruger langt flere sanser, når de sidder udenfor. Og de mange gode kroge rundt omkring giver mulighed for fordybelse på en helt anden måde end indenfor.

Udeskole i praksis på Århus Friskole

7. klasse har siden skoleårets begyndelse haft "aktive mandage" på skemaet. Ideen har været at lægge noget af undervisningen udenfor og samtidig sørge for at være fysisk aktiv. Klassen har gået lange ture, mens de har digtet og læst for hinanden. Vi har cyklet og lavet opgaver ved borde rundt om Årslev Engsø. Vi har diskuteret, i gående grupper, på vej rundt om Brabrand Sø. Og vi har været heldige at se en havørn midt i undervisningen derude!

En af sidegevinsterne ved de "aktive mandage" har været, at nogle af de ofte lettere pubertetsramte børn i 7. klasse har fået energi af at komme ud, og at andre har fået brugt den overskydende energi.

1. klasse har arbejdet med udeskole i forskellige fag. Hver mandag morgen starter vi ugen med ”mandagsløberen”, hvor vi løber en rute på ca. 2 km i næsten al slags vejr. En dejlig og frisk start på skoleugen, som giver børnene mere ro til fordybelse senere på dagen. Yderligere arbejder vi med matematik udenfor ved f.eks. at lede efter matematiske former i uderummet og tegne dem på ternet papir, eller ved at hoppe de små tabeller i hinkeruder. Vi har haft en dags træklatrering og masser af lege og opgaver i uderummet. Vi kigger efter småkravl, under sten og træstubbe, og går jævnligt sanselige, oplevelsesture i skoven.

Udeskole på tværs

I efteråret gik vi i gang med et projekt på tværs af 2 klassetrin. 1. og 7. klasse løb mandagsløb sammen et par gange. Vi har arbejdet i små grupper, ude og inde, hvor børnene læser for hinanden. De store for de små. Og de små for de store.

Vi har brugt skolens grund til lave ”læs-løb-skriv” aktiviteter. Alt i alt har oplevelsen af at lave noget sammen, at lære nye børn at kende på skolen og bevæge sig sammen udenfor været rigtig godt for alle. For de fleste børn har der været en stor motivationsfaktor i det at skulle udenfor og lave noget. Det er fedt at bevæge sig, samtidig med at man får en opgave.

I den kommende tid skal vi lave flere projekter sammen. Bl.a. ”Land-art”, hvor vi i billedkunstoffaget vil dekorere et træ med amuletter lavet af naturmaterialer. Nu er det nemlig ved at være forår, og så bliver det for alvor sjovt at komme ud igen.

Vi oplever at børnene har stor glæde ved at trække undervisningen mere udenfor. Forhåbentlig vil udeskole vinde endnu mere ind på Århus Friskole og finde plads på skemaet, udover vores allerede veletablerede udeskole på vores 2 årlige lejre.

Vi glæder os over alle de muligheder, vi har her på skolen for at lave sjov, inspirerende og anderledes undervisning – udenfor.

Zzzzzzzz.....

En søvnig tanke fra Johan Lyhne

Jeg har igennem det seneste halve års tid undersøgt søvnvanerne i en af mine klasser. Jeg har en gang ugentligt noteret det antal timers søvn, hvert enkelt barn har sovet den forgangne nat. Der var i starten et meget tydeligt billede af, at omkring halvdelen af klassen havde en nogenlunde regelmæssig og tilstrækkelig søvn. Den anden halvdel af klassen havde et meget uregelmæssigt og utilstrækkeligt søvnmønster. Vi snakkede meget i klassen om, hvordan søvn og faste, regelmæssige sovetider kan være med til at give mere energi i løbet af (skole-)dagen, og hvordan det modsatte søvnmønster kan gøre en uoplagt, lad og tappet for energi og koncentration. I løbet af det halve år har det

fokus på søvn allerede ændret en del i den omtalte klasse, og det er nu som oftest op mod 95 procent af klassen, der får, hvad de har brug for.

Og hvad har de så brug for?

I følge sundhedsstyrelsen skal børn i alderen 12-16 år sove omkring 9-10 timer hver nat. Det overraskede mig faktisk, da jeg begyndte at undersøge sagen. Men forklaringen skal findes i, at børn i denne alder vokser meget og rent hormonelt også gennemgår mange energikrævende forandringer. Sundhedsstyrelsen oplyser desuden, at vigtigheden af søvn til tider er meget undervurderet i vores del af verden. De forklarer i en artikel, hvordan længere tids uregelmæssig og

utilstrækkelig søvn faktisk kan provokere en slags psykisk ustabil tilstand. Som eksempel nævner de, at man i nyere tid bruger "sleep deprivation" eller "søvnfratagelse" som en form for personlighedsnedbrydende tortur i det moderne militær. Selv skal jeg blot tænke på de nybagte forældre, der lige har fået barn nummer to, og som for alvor oplever en meget alternativ søvn...

Nå, men vi kom fra de 9 timer. 9 timer!! Det betyder altså lukkede øjne klokken 22.00, hvis man skal op klokken 07.00.

Uden at ville kompromittere klassens ærlighed omkring deres søvnvaner, vil jeg dog alligevel tillade mig at skrive lidt om de konkurrenter, som søvnen er oppe imod:

Den helt klassiske historie fra børnene lyder som følger: "Jamen, jeg gik i seng klokken 22.00, men så var der lige Paradise Hotel/et nyt level i computerspillet/et afsnit af Friends/En fed film/lidt Facebook/etc., og så faldt jeg altså først i søvn klokken 01.15"

Og hvorfor så alt dette søvnpåstyr?

Jo, jeg synes, jeg i de seneste par år i stigende grad har oplevet børn, der kommer meget trætte og uoplagte i skole. Jeg er så heldig at møde børnene omkring et meget energisk fag, men selv her oplever jeg en stigende grad af uheldbredelig træthed. Og søvnvanerne som blev belyst i min "forsøgsklasse" bekræftede, at den til tider er helt gal med stabiliteten på dette essentielle område.

Jeg vil meget gerne understrege, at jeg ikke er ude på at fordømme eller løfte pegefingeren over for

skolens forældre! Jeg synes bare, det virker som et område, der godt kunne tåle lidt fokus eller debat.

En provokerende sjællandsk lærer udtalte engang: "Hvis I sørger for, at de har sovet og spist morgenmad, så sørger vi for resten!"

Jeg synes hans lidt radikale udtalelse i den grad splitter skolens og forældrenes arbejde ad, og det synes jeg ikke er den idé vi sammen efterstræber her på Århus Friskole.

Helt stille og roligt vil jeg fortsætte mine private "søvnstudier" her på ÅF, og jeg håber med dette indlæg, at andre også kigger søvnvanerne lidt efter i sømmene.

De fysiske rammer i SFO.

Af Anne

Jeg tror ikke, der er nogen, der glæder sig så meget til skolens ombygning som os, der arbejder i SFO'en.

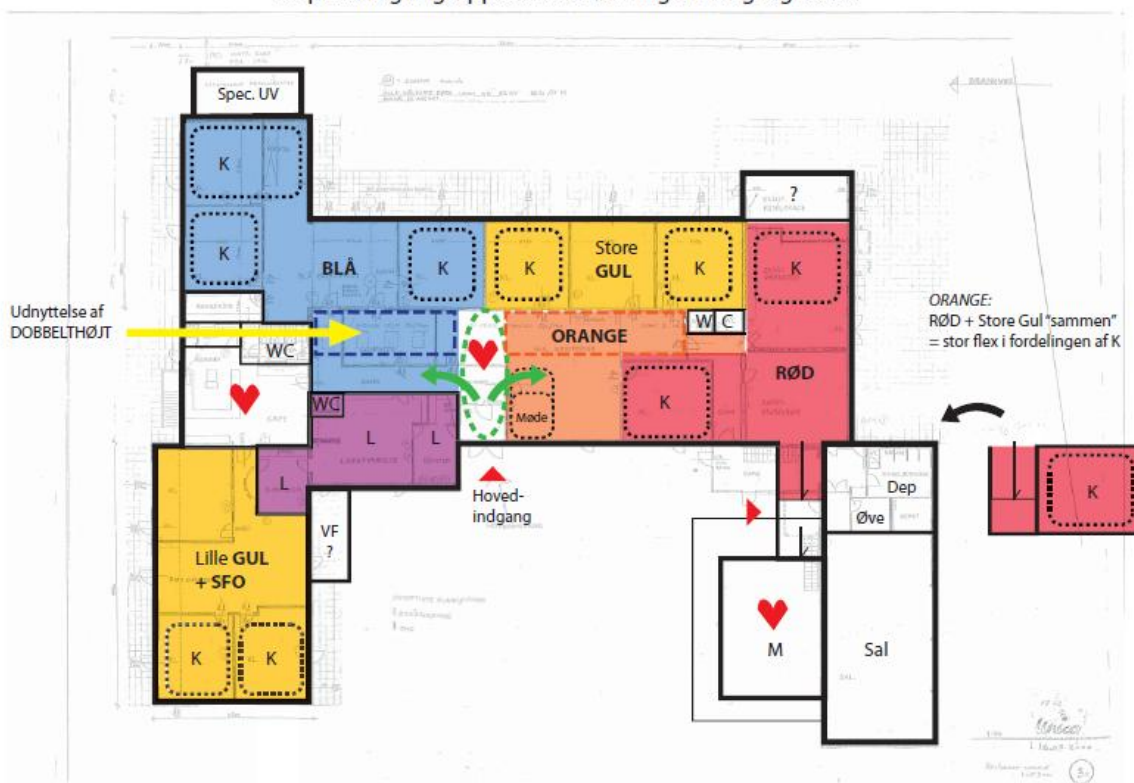
Vi har nogle fantastiske udendørsforhold, men især når vejret er dårligt, kan det være svært at holde fanen højt og holde gang i de forskellige aktiviteter, når vores lokaleforhold er så mangelfulde, som de er.

For flere år siden, da vi fik det lokale, som vi har nu, og som vi kalder "fritteren", var vi glade og taknemmelige over at få et enkelt lille lokale, der kunne låses, og som vi kunne kalde "vores", efter at vi i alle årene havde boet sammen med klasserne og havde vores virke i fællesrummet sammen med alle mulige andres aktiviteter. Og selvom dette lokale er mørkt og uinspirerende, så står alle de små i kø foran døren hver dag kl. 12, for at komme derind og tegne, læse eller lege.

Men tiden er ligesom rindet ud for at ville "nøjes" med noget. Alle, både forældre og ansatte, er blevet meget mere bevidste om, hvor meget det betyder at lokaliteterne er lyse, rolige og indbydende.

Meget stress hos børnene kunne afhjælpes ved, at der var flere små nicher, hvor de kunne gå sammen nogle stykker og fordybe sig i en stille leg. Som det er nu, bliver de ustandselig forstyrret af andre, der maser forbi, eller af den meget larm der er i fællesrummet. Vores lille fritterum er utrolig overfyldt! Næsten en håbløs opgave at

Disponering af gruppeområder/læringsrum og faglokaler

sidde med en håndfuld børn og læse en historie, da døren ustandselig går op, og nogen går ind eller ud. Eller værre...de åbner den ene dør og styrter igennem rummet og ud af den anden.

Hver dag er der børn der laver huler under trappen, hvor de kan få en lille fornemmelse af at være uforstyrrede. Men mange bliver højrøstede og ude af stand til at samle sig om en leg eller en stille aktivitet, hvilket nemt resulterer i, at de bare løber rundt og larmer uden mål og med. Det kræver en stor indsats og planlægning fra voksne at undgå dette.

Men...når vi nu får de nye lokaler! SÅ bliver det anderledes.

Jeg forestiller mig et helt klasselokale, der KUN er vores, som kan låses af, når vi går hjem, og hvor der både er hyge hjørner med puder, borde til at tegne ved og masser af hylder og skabe til materialer og legesager.

Samtidig et fællesrum til de større værksteder og klasserne, hvor børnene muligvis også kan opholde sig og fortsætte en leg, de var i gang med, da fritteren startede. Vi får i hvert fald meget mere plads at råde over, end vi har nu.

Vi har også et håb om en bedre belysning, end den vi har nu. Der er vistnok blevet lavet nogle undersøgelser om lysstofrørs indvirken på folks daglige trivsel, og det viser sig at give stress og uro i hjernen, da der ikke danner sig skygger (eller noget i den retning), og mange institutioner er begyndt at bruge små hyggelamper med et ret godt resultat. Støjniveauet faldt markant! Og det kan jo også være, at der kunne blive råd til andre lamper i de nye lokaler.

Vi ved endnu ikke, om vi skal have specielle møbler, der er beregnet til institutioner, eller om vi skal blive ved med at finde billige møbler på loppemarkedet...altså i sidste ende bliver det nok billigere med robuste institutionsmøbler. Men det må vi se på og tage stilling til hen ad vejen.

Det vigtigste er, at vi endelig får gjort noget ved sagen, og vi kan se en fremtid i møde i en SFO, hvor vi er glade for lokalerne, vil hjælpes ad med at passe på dem, og hvor vi sammen har haft indflydelse på indretning og design.

Vi tror på, at det i sidste ende giver mere afslappede og glade børn og dermed også tilfredse voksne.

Anne Cordero

En dag i SFO – set fra gulvhøjde.

Af: Anders G. Høegh (SFO-pædagog).

7 børn sidder ved et bord i Gul fællesrum og laver perleplader. De snakker og hygger sig. De hjælper hinanden med at finde røde, grønne og lilla perler. Stor koncentration. Der udveksles ideer, og de andres kreationer kommenteres. Perler og plader skifter hænder, der bliver sorteret og rodet i den store spand med perler. De fleste perler bliver på bordet, men de triller jo – de små farvede bæster. Triller ned på gulvet, hvor de lægger sig i et altid skiftende mønster. En lille bønne perler vælter. Endnu flere perler ryger på gulvet og blander sig med dem, som var der i forvejen.

3 piger sidder ved et bord i Gul fællesrum og leger med Barbiedukker. De snakker og hygger sig. De hjælper hinanden med at finde den rigtige kjole og de rigtige sko. Stor koncentration. Der udveksles ideer og de andres påfund kommenteres. Dukker, tøj og møbler skifter hænder, der bliver sorteret og ordnet. Det meste af tøjet bliver på bordet. En bunke dukketøj bliver flyttet, nogle møbler rykket rundt, enkelte ting falder på gulvet – ind under bordet.

2 drenge bygger høje tårne af brikkerne fra et spil "KlodsMajor" ved et bord i Gul fællesrum. De snakker og hygger. De hjælper hinanden med at stable klodser. Stor koncentration. Der udveksles ideer og kommenteres. Klodser skifter hænder, bliver stablet, vælter og stables igen. De fleste klodser bliver på bordet, men enkelte tager turen ned på gulvet, de vælter jo – det er jo klodser, vi snakker om. Endnu et tårn vælter, og flere klodser falder på gulvet og blander sig med dem, der var der i forvejen.

I voksen sidder ved endnu et bord i Gul fællesrum med 4 sakse, 2 limstifter, en stak karton, et par skabeloner og en håndfuld børn. De snakker og hygger sig. De hjælper hinanden med at lede efter saksen som har gemt sig. Stor koncentration. Der udveksles ideer, de andres kunstneriske evner kommenteres. Sakse, karton og lim skifter hænder. Det meste karton bliver på bordet, men resterne fra saksens ivrige klipperier havner nede på gulvet sammen med hætten fra en limstift.

I voksen sidder i sofaen i "fritterummet" og læser højt for 4 børn – plus det løse. Der læses og hygges. Der lyttes og hygges. Stor koncentration. Ro og hygge. Historien og billederne i bogen kommenteres sagte. "Luk døren – I larmer!" lyder det fra et barn til et andet.

4 drenge bygger et rumskib af borde og stole inde i 0.klasse. De snakker og hygges. De hjælper hinanden med at slæbe og stable borde og stole. Stor koncentration. Ideer bliver udvekslet og kommenteret. En madkasse bliver styrepult, og et penalhus en kanon. Et blyantsmissil affyres og lander på gulvet – efterfulgt af en viskelæderbombe.

5 børn sidder og tegner ved et bord i "fritterummet". De snakker og hygges. De hjælper hinanden med at finde den rigtige grønne, røde eller lilla farveblyant. Stor koncentration. Ideer bliver udvekslet og tegninger bedømmes. En håndfuld farveblyanter skal spidises – ned på gulvet med snulderet. En tegning kasseres, krølles sammen og forsvinder ned på gulvet. Ned til de andre.

4 børn og 8 mudrede støvler kommer ind fra legepladsen. De snakker og hygges. Jakker, støvler, vanter og huer finder – næsten – en plads i garderoben. Ingen koncentration. Den sidste leg kommenteres og ideer til den næste udveksles. De mudrede støvler tramper hen over gulvet. Noget af mudret bliver på støvlen, men det meste lander på gulvet – sammen med huer og vanter og en jakke.

2 voksne, 2 koste og 1 fejblad mødes midt i Gul fællesrum med hver deres fejebunke. Stor koncentration. De udveksler og kommenterer dagens begivenheder – store og små. Sorterer lidt i fejebunkerne. Det meste havner i skraldespanden, men noget kan genbruges; En brik fra et spil, en næsten ny farveblyant, en brudekjole til Barbie, et par klodser, hættten fra en limstift. En glemt hue identificeres og lægges i rette garderobe – et par hjemmesko ligeledes. Der er gjort rent bord – også på gulvet...

Om børn, legekultur og fritteren på ÅF.

Af Charlotte

Når børn selv får lov til at bestemme - vælger de at lege. Legen er børns foretrukne samværsform og det er gennem den, de udtrykker sig.

Leg giver mening i et børneliv. Når legen er rigtig god, kan tid og sted ophæves, og en flowtilstand opleves. Måske glemmer de at gå til time eller komme hjem kl.18 til aftensmaden.

Børn er i nuet, giver sig hen, fantaserer, skaber og iscenesætter. Legen er proces - og lystorienteret . Vi voksne har en tendens at være målrettede og fremtidsorienterede.

Ud fra vores voksenperspektiv er leg gennem tiderne primært blevet anerkendt for det, den bærer med sig, nemlig læring.

Det er også meget godt. Men børn leger ikke, fordi de vil opnå kompetencer og forberede sig på voksenlivet. De leger, fordi de ikke kan lade være, fordi det er fedt. Børns kultur er en legekultur, hvori legen er et grundvilkår. Leg for legens egen skyld. En legekultur hvor kompetencerne, reglerne, legene, sangene, rimene, remserne (gerne de rim, som er frække) historierne m.m. videreleveres børnegenerationerne imellem.

Legekompetencerne kan kun opnås via ældre og mere erfarne børn. Her på skolen bliver dette fænomen kaldt: børn lærer børn. Personligt er jeg glad for legeforsker Flemming Mouritsens udtryk, nemlig at børnene er i mesterlære

At lege er ikke så let endda.

Det er min erfaring, at leg kræver overskud, lyst og glæde. Børn, der af forskellige årsager har det meget dårligt, har svært ved at lege. Men det er heller ikke bare så

ligetil at lege. Tag for eksempel en rollespilsleg med sværd. Her skal du kunne signalere, at det her er for sjov, og signalerne skal modtages. Slår du igennem, bliver legen ødelagt.

Du skal lære at samarbejde, at deles, at byde ind med råstof og fantasi, udveksle ideer og gå på kompromis. Det er svært at lege til tider, svært at blive enige og kompliceret at lære alle de koder og signaler, som skaber en god leg, sproglige såvel som kropslige. Det skal læres, og det er ikke "legende let".

Når man leger, får man venner, og venskaber er livets salt.

Her i fritteren forsøger vi at skabe nogle pædagogiske rum, rammer og regler, som giver mening for børnene. Når fritteren starter, må børnene selv bestemme, hvad de vil lave. En pige fra børnehaveklassen gav mig spontant et kys, da fritteren startede kl. 12. Nu skulle der leges, og hun kunne helt selv bestemme over og forvalte sin tid. Hun var glad. Glæde og lyst er et pædagogisk mål i sig selv, som da også er nedfældet i skolens værdigrundlag.

Vi voksne sætter hver dag forskellige typer aktiviteter i gang, som er åbne. Aktiviteter som kan rumme en stor aldersspredning, da vi jo har fra 0.-4. klasse i fritteren. Nye venskaber og relationer opstår på tværs af alder, både omkring en voksen igangsat og styret aktivitet, såvel som gennem børnenes selvorganiserede lege.

Siden 1950'erne er barndommen og hermed børns fritid blevet mere og mere institutionaliseret og skolariseret. En stor del af børns liv foregår på skolen. Derfor skal vi voksne være bevidste om det ansvar, vi har. Groft sagt, vi skal ikke kvæle barndommen med struktur og bundne aktiviteter. Vi skal være nærværende og omsorgsfulde relationsorienterede. En stor del af mit arbejde går netop ud på at hjælpe, når legen er kørt fast, når nogen har svært ved reglerne, og konflikterne skal løses, så legen kan gå videre og videre og videre..... fordi det er det fedeste, fordi det er det sjoveste, fordi det er det, børn vil. Sidegevindsten er for mig at opleve, hvor mange verbale, sociale, kulturelle, musiske og kreative kompetencer børnene opnår.

Leg for legens egen skyld.

Elev-bærbare i Rød gruppe

Af Ole

Fra august 2010 til nu har børnene i rød gruppe haft deres egne bærbare computere med i skole. Her er et par ord om det.

I 5. klasse kunne Katarinas far, Helge, tage et par formiddage fri i august måned og være klasse og lærer til hjælp. Helge installerede løs :- virusprogrammer, Google Crome, kontorpakken OpenOffice - og meget mere. Endnu engang tak for hjælpen, Helge. Det havde taget måneder at komme lige så langt i 5. klasse uden din hjælp. I 6. og 7. klasse lykkedes disse ting over længere tid i timerne.

Børn og voksne kan kun komme på skolens trådløse internet med brug af deres personlige Uni-login. Uni-login'et gør at ingen er anonyme på skolens net. Herudover giver det adgang til en række services, som skolen abonnerer på f.eks Skoda - skolernes databaser : PolFoto, ForfatterWeb, InfoMedia (Adgang til dagbladsartikler) samt forskellige leksika.

Computere i matematik i rød gruppe.

I hverdagen har forskellige fag på forskellig måde haft glæde af, at der nu næsten altid er en computer til rådighed til hver elev. Her er nogle ord om brugen af computerne i matematikfaget i rød gruppe.

5. til 7. klasse har downloadet open-source geometriprogrammet Geogebra og har nu dette program liggende på egen computer. Det er fantastisk at bruge. Tjek det ud!

(<http://www.geogebra.org/cms/en/installers>)

Handlende, praktisk geometri i alle mulige materialer har gennem årtier fyldt meget i matematikundervisningen på skolen. Dette program giver nærmest et lignende liv

lige uden for computeren.

Vi har brugt forskellige matematiksites på nettet, enten som hovedmateriale for et emne, eller som supplement til traditionelle materialer. Et særligt lækkert matematiksted med øvelser for disse klassetrin er : <http://www.galapagos.dk/matematik.asp>

Vi har brugt regneark til beregninger, til statistik og til at tegne diagrammer.

I sidste halvleg af 7. klasse introduceres problemregning. Her er computeren det hjælpemiddel, der gør forskellen. Problemregning er skriftlig kommunikation om matematiske forhold. Hovedværktøjet er et skriveprogram. Særlige matematiske finurligheder importeres ind i det almindelige skriveprogram fra særlige programmer - f.eks. Geogebra. Opstilling og orden betyder noget. Entydigt sprog giver point.

Lektier udleveres stadig på papir, men scannes også og mailes til ungernes personlige mailboks.

Projektopgave

I forbindelse med rød gruppes projektopgave, der foregik over en uge i december måned, blev det tydeligt at computersatsningen i rød gruppe har ført til noget. De tre klasser kan meget mere med deres computere - selvstændigt - end vi har set tidligere år. F.eks. kunne alle fra 5. klasse finde og benytte ressourcer fra Skoda - skolernes databaser, skrive udmærkede projektopgaver, arbejde med layout og bruge egne PowerPoint-præsentationer til fremlæggelserne for forældre og bedsteforældre.

Rød gruppes projektor.

Rød gruppe har GLÆDE af projektoren med lyd i fællesrummet. Undervisning kører på den dagligt med hot eller cool faglighed præsenteret hurtigt og nemt og til brug af mange sanser. Vi savner ikke et Smartboard, men ser frem til at have en projektor i hver klasse, ligesom klasserne i store gul allerede har.

Platformsfrihed.

At familierne finder en computer med

det styresystem, der passer dem bedst har fungeret ganske uproblematisk. Langt hovedparten af de programmer, vi bruger, er nærmest identiske til Windows eller Mac. I rød gruppe er der én Linuxbruger. Det er vi ansatte ikke særligt skrappe til, så her kommer forældre på banen.

Korttidslån af bærbar

Skolen har købt 3 bærbare computere, der er til udlån, når de røde eller store gule elevers egne computere kortvarigt er til reparation eller andet. Det er ikke muligt, at en bestemt elev sætter sig på en af disse tre computere i ugevis. Efter min mening er computeren klart den vigtigste del af skolerygsækken på disse klassetrin. F.eks. binder den arbejdet i skole og hjem sammen, muliggør supplerende veje eller nem adgang til materialer på et andet niveau, sikrer selvstændighed i undervisningen.

De elever, der ikke har computer med i skole, kommer bestemt til at gøre og lære mindre. Vi har jo en klar aftale om, at undervisningen skal benytte sig af digitale muligheder, og at eleverne fra 5. til 9. klasse skal have deres computer med i skole hver dag. Så jeg planlægger og sætter i gang efter at alle lever op til den aftale. At opfinde venstrehånds nødløsninger til dem, der ikke har en computer med, kommer først i anden række.

IT indsatsområder i 2011.

I dette år har vi valgt at bruge de afsatte IT-midler på at skrue op for hastigheden på skolens internetforbindelse. (Fra nuværende 8 mbit/s til 50 mbit/s til deling mellem alle ca. 110 computere, der er på banen de dage alle klasser og kontorfolk er på samtidigt.)

Vi har købt en skolelicens på programpakken "ViTre", der er en væsentlig del af "IT-Rygsækken". Alle skolens elever får tilbud om at få disse hjælpeprogrammer foræret - senere på foråret, når lærerne har været på kursus i denne programpakke. "ViTre" kan læse op på adskillige sprog, give skrive- og stavehjælp, samt læse indscannede filer op på adskillige sprog - herunder dansk, engelsk, tysk, spansk og fransk. Programmerne fungerer kun med Windows styresystem. (Mac-brugere kan få en del glæde af "ViTre" ved også at anskaffe sig en windows- partition, men "ViTre" er lavet til og fungerer bedst på Windows maskiner.)

Sidste indsatsområde i år er forbedrede forhold for videoproduktion, avis- og webmagasinredigering på de ganske få specialiserede computere, som skolen har til disse formål. Blå gruppe får i den forbindelse et par tegne- og filmredigerings computere.

IT i undervisningen – faldgruber og udfordringer

Af Sprogø

Det er vist ikke for meget sagt: IT er overalt. Ansatte på ÅF bruger det hver dag, forældrene bruger det hver dag, og ungerne bruger det hver dag. Begrebet IT, dækker over en bred vifte af elektroniske apparater, som vi er afhængige af i hverdagen. Computeren, internettet, smartphones, iDippeDut, projektorer og så videre.

Det ville da være dumt ikke at inddrage IT i undervisningen.

Det er vi så i fuld gang med og kan allerede nu høste af et års tids erfaringer. Vi forventer, at eleverne medbringer egen computer, og forsøger at inddrage den i undervisningen. Den er god at skrive notater på, og der er masser af software, som kan udnyttes til et væld af opgaver.

Her møder vi en mindre forhindring. Platforme. I takt med at parken af computere vokser, vokser mængden af platforme også. Ikke medregnet mobile enheder står vi på Århus Friskole lige p.t. med 3 forskellige styresystemer: Mac, Linux og Windows. Det giver problemer med variationen af software, man kan få. Eksempelvis er mange af de fantastiske læsehjælpsprogrammer udelukkende tilgængelige for Windowsbrugere. Omvendt er der en mængde af fantastiske gadgets og værktøjer til iPad/iPod, som Windows mobile og Android brugere ikke kan få adgang til. Android styresystemet har samme begrænsninger, her er det bare Windows mobile og Apple, der ikke kan bruge softwaren.

Personligt bruger jeg computeren i Fysik/Kemi (dataopsamling og bearbejdning) samt Geografi (grafiske illustrationer, animationer) og Matematik (tegning af grafer og diagrammer). Ind til nu har jeg været forskånet, da al softwaren, jeg bruger, virker både på Mac og Windows. Jeg håber softwareudviklerne følger med tiden og laver noget, som ikke er platformspecifikt.

Et andet aspekt er økonomien. Software koster penge, og så må diskussionen være om ALLE har råd til en bestemt type software. Personligt mener jeg, at gratis software er vejen frem, og i de tilfælde, hvor der ikke er et alternativ, må man indhente tilbud på skolelicenser, så man ikke påfører forældrene en ekstra udgift. Altså, når vi forlanger, at man møder op med en computer, så må vi også levere softwaren.

Når så alt det der med softwaren (og uddannelse i at bruge den) og platformspolemik er overstået, så skal vi til at skabe en helt ny kultur. Det er en stor opgave, men hold da helt fast, hvor er den spændende. Vi skal til at lære eleverne en helt ny måde at bruge computeren på. Nu er det ikke længere et værktøj til sociale medier og underholdning, men faktisk noget man skal bruge til at udføre sit arbejde.

Det er en vigtig opgave. De første generationer, som ikke kendte til tiden før internettet og mobiltelefonen, er for længst stormet frem. Og vores opgave er at følge med.

Desværre ser jeg en tendens til, at computeren bliver brugt som underholdning i almindelighed og socialt værktøj i særdeleshed. Det kan ofte være frustrerende som lærer, at eleverne lige skal tjekke Facebook eller progressionen i et eller andet spil, mens man skal forsøge at lære dem at installere OpenOffice og bruge regnearket til at tegne grafer med. Det medfører unødigt mange **afbrud** og et konstant fokus væk fra opgaven, man er i gang med.

Med tiden skal vi nok få eleverne rettet ind, men det er ikke en kultur, som vokser frem af sig selv. Og det kommer til at tage tid.

Endelig er der hele diskussionen omkring sociale netværk. De har en enorm magt over mange mennesker, og vi ser allerede de første grelle eksempler på mobning via disse fora. Vi skal både som forældre og lærere være opmærksomme på denne tendens, og så skal der måske tænkes "net-etikette" som en del af undervisningen.

Men fremtiden er lys, og jeg ser et kæmpepotentialer i at kunne udnytte IT mere og mere i min undervisning.

Århus Friskole
Bestyrelsens årsberetning
Fra april 2010 til april 2011

Dette er beretningen om, hvad bestyrelsen på Århus Friskole har beskæftiget sig med i bestyrelsesåret 2010-2011. Først vil der være en kort skitsering af bestyrelsens opgaver, derefter udfolder vi de emner og opgaver, som har fyldt mest blandt andet byggeri og økonomi og til sidst er der beretninger fra de udvalg, der har tilknytning til bestyrelsen.

Bestyrelsen på Århus Friskole

Hvert år i april er der generalforsamling på Århus Friskole, hvor skolens forældrekreds vælger halvdelen af bestyrelsens 10 faste medlemmer + 2 suppleanter blandt forældrene. I april 2010 blev der valgt 5 spritnye forældre ind i bestyrelsen. Det er rigtig godt med nye forældre med friske øjne i bestyrelsen, da det er en nødvendighed med engagerede og konstruktive kræfter til at løfte bestyrelsens arbejdsopgaver, som ifølge vedtægterne primært er den overordnede ledelse af skolen og dermed ansvaret for skolens drift og økonomi. Der ligger en særlig opgave i at få de nye bestyrelsesmedlemmer sat ind i og integreret i bestyrelsens ansvars- og arbejdsopgaver, så bestyrelsen kan fungere som en professionel bestyrelse, der tager velovervejede og skelsættende beslutninger om skolens overordnede drift og økonomi. Det er hvert år en udfordring for bestyrelsen at holde balancen mellem at give plads til nye medlemmers ideer og kritiske spørgsmål, og samtidig stødt styre skolens kurs efter de langsigtede mål og de overordnede visionære udviklingsstrategier, der er med til at sikre arbejdsro for de ansatte i dagligdagen; at sikre kontinuitet men samtidig fornyelse.

Helt centralt i år har været at beslutte en udvidelse, nybyggeri og ombygning af skolen. Vi har afholdt en ekstraordinær generalforsamling og fået forældrekredsens godkendelse af at optage lån så vi kan fremtidssikre vores skole. At føre dette arbejde videre bliver en central opgave for den nye bestyrelse.

Marie, der har været formand for bestyrelsen i en årrække, genopstiller ikke til bestyrelsen i år, da hendes yngste barn på skolen er blevet for gammelt, så efter generalforsamlingen skal bestyrelsen konstituere sig med en ny bestyrelsesformand for Århus Friskole.

Skolens formål:

I dette bestyrelses år var en af de første opgaver at vedtage skolens formål, som de ansatte og bestyrelsen på skolen har arbejdet med gennem længere tid. Skolens formål er et fælles afsæt, der er grundlaget for værdierne i den daglige pædagogiske praksis og samtidig er det et pejlemærke for friskolen i fremtiden. Vi er vældigt tilfredse med processen og resultatet.

Formålet udfoldes under temaerne: Glæde, Fællesskab, Viden og færdigheder og udsyn.

Formålet ligger på hjemmesiden og hænger nu overalt på skolen i sin fulde formulering. Vi vil gerne være med til at sikre, at formålet bliver en levende del af skolen.

Uenighed mellem forældre og skole

Selvom glæde og fællesskab er centrale på skolen opstår der undertiden også konflikter.

En af bestyrelsens første opgaver var, at behandle en skriftlig henvendelse fra et forældrepar, der ikke følte sig taget alvorligt eller hørt af skolen. Henvendelsen var også en opfordring til bestyrelsen om at overveje en procedure, når forældre og skolen ikke er enige.

Sagsgangen på skolen er, at hvis forældre oplever, at de ikke bliver hørt af klasselæreren, så kan de gå til skoleledelsen og hvis de ikke oplever, at de bliver hørt der, så kan de gå til bestyrelsen. Men hvad gør bestyrelsen så? Det er et dilemma for bestyrelsen med denne type forældrehenvendelser, da der står i skolens vedtægter, at det er skolens leder, der varetager den daglige pædagogiske ledelse af skolen. Konflikter mellem skolen og forældrene handler ofte om pædagogik. Så på den ene side er det rigtig vigtigt, at der er et sted, hvor forælder kan henvende sig og blive hørt, og på den anden side, er det rigtig svært for bestyrelsen at stille noget op overfor pædagogiske uenigheder, da de ikke er indenfor bestyrelsens umiddelbare opgaver. Da

Da bestyrelsen er skolens overordnede ledelse, er bestyrelsen arbejdsgiver for skolens ansatte og har det overordnede ansvar for, hvad der foregår på skolen. Bestyrelsen tager derfor henvendelser fra forældrekrederen alvorligt, men har samtidigt blik for, at vi har ansat skolelederen til at varetage ansvaret for det daglige pædagogiske arbejde.

Som bestyrelse syntes vi, det er væsentligt, at forældrekrederens medlemmer oplever sig set og hørt; at ens stemme bliver hørt, ens tanker bliver forstået og ens følelser bliver mødt, opfatter vi som helt essentielt for menneskets eksistens. Som forældre opleves det derfor grundlæggende for samarbejdet, at de ansatte på skolen mestrer at lytte professionelt. Det betyder ikke, at de ansatte kan eller skal efterleve forældrenes behov og krav eller stille op og snakke med forældre i tide og utide. Men det betyder at møde forældrene, der hvor de er, så forældre oplever, at de

bliver hørt. Det kan mange gange være nok i sig selv bare at opleve sig mødt. Hvis forældre ikke oplever sig hørt af ansatte, kan der opstå en følelse af retsløs afmagt, hvor der ikke er nogen steder at gå hen. På baggrund af forældrehenvendelsen har bestyrelsen derfor taget nogle initiativer og draget konklusioner i forhold til problematikken:

- At vi kan blive bedre til at understøtte muligheder for at forældre bliver hørt
- At det er nødvendigt, at bestyrelsen er klar på, hvordan man griber forældrehenvendelser an. Der er derfor i bestyrelsen formuleret og besluttet en procedure for dette
- Bestyrelsen har anbefalet, at skolen udarbejder en procedure for kommunikation i sager af denne type, hvor der opstår konflikt mellem skole og forældre
- Bestyrelsen har valgt at have inklusion og skolens rummelighed på dagsorden fremover
- Skoleledelsen har bedt skolens tilsynsførende at have særlig fokus på Århus Friskoles rummelighed og hvordan praksis egentlig er i forhold til inklusion mv.

God kommunikation

Bestyrelsen har behandlet flere punkter, der kunne gå under temaet god kommunikation. Det drejer sig dels om tydelighed fra bestyrelsens side om vores beslutninger samt at foretage en ordentlig formidling over forældrekrædsen. En øget

anvendelse af fredagsbrevet til at sikre formidling mellem bestyrelse og forældrekræds er prioriteret.

Vi har endvidere besluttet en mentorpolitik således, at forældre til børn der optages i eksisterende klasser får mulighed for en god og informativ tilgang til skolens vaner og rutiner.

De frie skolers sociale ansvarlighed

Bestyrelsen har en årlig bestyrelseslørddag, hvor vi i år havde inklusion og skolens rummelighed på dagsordenen. Der er rigtig mange niveauer og typer af diskussioner, der falder ind under dette tema. Vi valgte derfor at se på teamet meget bredt og med en række forskellige input. De tilsynsførende som også har dette fokus i år, var inviteret med og tilsynsførende Lars Kjær gav et input til debatten. Da vi i bestyrelsen ikke ved så meget om det her område, havde vi inviteret skolens specialundervisningskoordinator Ingrid til at komme og fortælle os om specialområdet og skoleleder Martin supplerede fra et ledelsessynspunkt. Ingrids oplæg var meget informativt og vi blev meget klogere på, hvad skolens opgave er, hvad skolen gør, hvilke ressourcer der er og hvilke dilemmaer der opstår.

Lørddagen rejste en række spørgsmål, som bestyrelsen også fremover vil forsøge at tage alvorligt. Gør vi det godt nok? Skal vi se på vores ventelister og optagelsesprocedure? Skal vi prioritere mere kompetencegivende efteruddannelse indenfor området? Passer skolens pædagogik til nutidens børn? Kan forældrene rumme hinanden? Hvad gør vi, når samtalen og de gode intensioner ikke slår til? Er skæld ud og hjemsendelse gangbar pædagogik? Dette er blot nogle af de spørgsmål som rejste sig.

Det viser sig, at temaet på skolen omkring inklusion er højst aktuelt. De frie grundskoler bliver fra mediernes og politikernes side kritiseret for ikke at tage et

socialt ansvar. Skoleforeningen "Lilleskolernes Sammenslutning", som Århus Friskole er medlem af, opfordrer alle lilleskolerne til at tage "social ansvarlighed" på dagsordenen og f.eks. diskutere: Hvordan kan de ressourcestærke børn være undervisningsparate dvs. veludhvilede, mætte og motiverede, så de ansatte kan bruge ressourcer på dem, der trænger mest? Hvorfor søger familier med anden etnisk baggrund ikke netop lilleskolerne, som plæderer for tolerance og byder mangfoldigheden velkommen? Vil vi optage familier med anden etnisk baggrund på positiv særbehandling og kan vi?

Bestyrelsen forsætter med at have fokus på området og de ansatte arbejder fremadrettet videre med det.

Årets økonomiske resultat.

År 2010 har økonomisk set været et rigtig godt år for Århus Friskole. Bestyrelsens forsigtige og sparsommelige strategi, hvor der både skrues på børnetal, skolepenge og der samtidig findes besparelser på driften har fungeret overordentligt vellykket i en tid, hvor de private skoler ellers er stærkt udfordrede på økonomien og de økonomiske forudsætninger gang på gang ændres. Årets resultat er højere end budgetteret. Det er især effekten af et faktisk højere børnetal end forudsat i budgettet, der giver den positive afvigelse.

Skolens resultatopgørelse for 2010 udviser et overskud på kr. 526.469, og skolens balance pr. 31. december 2010 udviser en egenkapital på kr. 3.913.076. Vores likviditet er på over 2,5 millioner kroner, så alt i

alt er den økonomiske situation fortrøstningsfuld. Med årsresultatet lever vi op til undervisningsministeriets retningslinjer for private skoler, der anbefaler en overskudsgrad på mellem 2 % og 4 %, og vi har endnu engang konsolideret økonomien. Årets resultat og de senere års overskud betyder, at vi har en betydelig likviditet til at selvfinansiere dele af det forestående byggeri.

Den forventede økonomiske udvikling og budget 2011 og fremover.

Budget 2011 er lagt med den forudsætning, at vi påbegynder nybyggeri. Det har været nødvendigt at fastholde bestyrelsens strategi med tilbageholdenhed på driften samt en pæn skolepengestigning. Børnetallet skal fastholdes på de nuværende 186. Med de forudsætninger er bestyrelsen fortrøstningsfuld mht. år 2011, og der er gode forudsætninger for de kommende år, men der skal til stadighed udvises omhu.

De økonomiske stramme betingelser samt vores visioner og ønsker om at udvikle skolen er en helt afgørende og vedvarende udfordring for bestyrelsen. Derfor er der løbende debat om, hvordan vi får et større handlerum: Skal og kan vi optage flere børn? Skal vi hæve skolepengene endnu mere? Har vi muligheder for andre indtægtskilder eller er der muligheder for besparelser? Dette vil også i de kommende år være centrale temaer for bestyrelsen.

Bestyrelsen iværksatte i forlængelse heraf en høring i forældrekrædsen angående de kommende års økonomiske prioriteringer, da vi er afhængige af at være i samklang med forældrekrædsen. Forældrekrædsens signal er klart, at vi skal anvende alle instrumenter i at styre den fremtidige økonomi. Hverken skolepenge eller børnetal skal ændres dramatisk, men derimod justeres moderat i takt med udviklingen. Vi er ved at nå grænsen for antal børn på skolen i de nuværende bygninger. En ombygning skulle gerne give forudsætninger for, at der også bliver plads til flere fremover.

For at lykkes med budgettet har vi hævet skolepengene pr. 1. januar 2011 med 75 kr. samt indført en forhøjet SFO betaling på 50 kr. Vi har samtidig forhøjet forældretilskuddet med 20.000 kr. så de mest udsatte familier ikke rammes af skolepengestigningen.

Elevtal

Elevtallet er over en årrække hævet. Bestyrelsen har besluttet, at det i øjeblikket er muligt med max. 190 elever på skolen. Elevtallet var d. 5. september 2008 180 elever, d. 5. september 2009 178 og d. 5. september 2010 186 elever.

Der går i øjeblikket 16 elever i 9. klasse, mens der optages 20 elever i den kommende børnehaveklasse. Der tages i øvrigt initiativer til at fastholde elevtallet på 186 i 2011.

Der er stor søgning til skolen med ventelister til de kommende års 0. klasser. Der er stort set ventelister til alle eksisterende klassetrin, så løbende optag er mulig. Tilgangen af nye elever er ret stabil, idet ledige pladser bliver besat, når elever fraflytter skolen. Der er i øjeblikket ikke behov for yderligere rekrutteringstiltag. Det er derfor bestyrelsens vurdering, at det eksisterende elevtal kan fastholdes eller måske udvides i fremtiden, hvis det efter en samlet vurdering ønskes.

Her følger beretninger fra de enkelte udvalgt under bestyrelsen, hvor deltagere fra forældrekrædsen i øvrigt også kan deltage.

Beretning fra Økonomi- og ledelsesudvalget på Århus Friskole

Medlemmer: Martin, Peter, Marie og Anders

Økonomiudvalget består af bestyrelsens formand og næstformand, samt skolens daglige ledelse samt evt. andre der indkaldes efter behov. Det er udvalgets formål, at kontrollere Århus Friskoles økonomiske tilstand til alle tider. Derudover er det udvalgets formål at bistå skolens leder/ledelse til løsning af opgaver mellem bestyrelsesmøderne samt at fungere som sparringspartner/rådgiver for skolens leder når denne måtte ønske det.

Udvalget har afholdt møder minimum hver tredje måned, hvor bl.a. regnskab og budget gennemgås. Der har været en fin økonomistyring, hvilket vi ser afspejlet i resultatet for år 2010.

Beretning fra Byggeudvalget

Medlemmer: Malou, Sanne, Sven, Martin samt særligt indbudte

Der har været arbejdet hårdt med at gøre et nybyggeri realistisk, så der er løbende blevet præsenteret planer for skolen og bestyrelsen (se også de sidste 4 sider).

Beretning for Fundraisingudvalget

Medlemmer: Ouafa og Sven

Formål: at skaffe økonomiske midler til byggeplaner via Fundraising.

Udvalget har været aktiv henover hele 2010, hvor det primære fokus har været at indsamle data og "samle trådene" til udarbejdelse af de konkrete fondsansøgninger.

Vi er nu nået dertil, hvor vi snart har alle data, og kan færdiggøre ansøgningerne.

Udvalget har en større liste over aktuelle fonde, og vi vil snarest muligt målrette de enkelte ansøgninger, så de kan blive sendt af sted.

Beretning fra debatudvalget

Medlemmer: Sanna, Mette og Anders

Debatudvalget har i det forløbne år bestået af Sanna, Mette og Anders. Trods gode intentioner må vi konstatere, at tiden er anvendt til almindeligt bestyrelsesarbejde. Der har ikke været afholdt ekstra foredragsaftener i det forløbne år, men vi ser med glæde på, hvordan fredagsbrevet er blevet mere central i at signalere skolens profil.

Beretning fra æstetikudvalget.

Medlemmer: Peter, Malue, Lena og lærere

Æstetikudvalget fik i det forgangne år endeligt taget hul på arbejdet. Efter i realiteten at have eksisteret i et år – uden aktivitet, har udvalget i efteråret afholdt 2 møder. Her har opgaven først og fremmest være at definere hvad det egentligt var vi ville med æstetikudvalget. Og vi er kommet frem til at udvalgets arbejde først og fremmest skal bestå i at udarbejde en æstetikpolitik for skolen. Ikke i form af en række regler, men som en række velbegrundede gode ideer og råd. Dette arbejde ligger nu foran udvalget.

Endvidere er det tanken at udvalget skal have en koordinerende/vejledende rolle i forhold til det fysiske miljø på skolen. Dette i tæt samarbejde med lærerteams og ledelse.

Beretning fra forældrearbejdsudvalget

Medlemmer: Sanne, Malue og Claus

Forældrearbejdsudvalget er en ny konstellation af det gamle bygnings- og udearealsudvalg. Udvalget planlægger og afholder forældrearbejdsdagene som bruges til vedligehold af skolen. Udvalgets ambition er også at lave mere entydige retningslinjer for forældrerengøringen.

Ny "stil" (med tilmeldinger til arbejdsdagene) har givet bonus. Mere struktur på arbejdsopgaverne har også vist sig at være en god ide til travle men super engagerede forældre. Vi var mange til efterårets arbejdsweekend og vi bliver endnu flere til forårets! Hyggelige og effektive dage, hvor udvalgets ambition er ad åre ikke kun at vedligeholde de eksisterende rammer med også gennem forældrearbejdet at løfte niveauet.

Byggeri står for døren og her bliver brug for at ALLE giver et nap med – det er nemlig os i fællesskab, der kan give vores børn en fed skole med gode rammer. Fællesskab, ejerskab og lavere omkostninger er kodeordene bag skolens forældrearbejde.

Sikker skolevejs- udvalget

Medlemmer: Sanne og Sven.

Målet med gruppen er at gøre skolevejen/ Søholmvej mere sikker for vores børn.

Selv om det ikke er så synligt, sker der noget omkring arbejdet med at få Stavtrup og Søholmvej gjort mere sikker for vores børn. Siden sidste Pædagogisk rapport har vi et par gange skrevet om aktiviteterne i fredagsbrevene. Vi har lavet et samarbejde med Højvangskolen, Fodboldklubben og Lokalrådet i Stavtrup og sammen holdt oplæg om vores forskellige trafikproblemer for børnene i Stavtrup til borgermødet med rådmand Laura Hay i oktober måned. Her på skolen blev vores materiale hængt op på opslagstavlen til almindelig orientering. Og samtidig sendte vi det til medlemmerne af Teknisk Udvalg for at gøre opmærksom på vores problemer og kom med forslag til løsninger. Århus Kommune har over vinteren haft en stor kampagne omkring "Sikker skolevej" for alle kommunale skoler.

De Frie Skoler i Århus har gennem deres samarbejde rejst spørgsmålet i forvaltningen, om ikke "Sikker skolevej" også gælder for vores børn. Vores henvendelse betyder, at Århus Kommune fra marts 2011 vil ta' fat på "Sikker skolevej" omkring alle Frie Skoler i Århus. Det ser vi frem til med en forventning om, at der nu vil komme gang i et samarbejde, der gir' synlige resultater også her i Stavtrup og på Søholmvej.

Vi holder skrue i vandet... - Endnu er ingen børn kommet til skade i trafikken.

IT og kommunikationsudvalget

It og kommunikations udvalget har styrket bestyrelsen/skolens kommunikation med forældre og børn gennem fredagsbrevet og forbedret skolens hjemmeside. På bestyrelsesmøderne beslutter vi efter hvert punkt hvordan det skal kommunikeres videre - hvem der gør det og hvordan. Dette tiltag gør at vores kommunikation bliver mere målrettet. Det er Peter der er redaktør på fredagsbrevene.

Hjemmesiden vedligeholdes og opdateres også løbende og som nyt tiltag kan man logge ind, med kode og login (oplysninger står i mailen omkring fredagsbrevet). Ved at logge ind, kan man se bestyrelsens godkendte referater og derved følge mere med i bestyrelsens arbejde, hvis man vil.

Den interne kommunikation foregår via GroupCare hvor Karsten er bestyrelsens administrator

Slutord

Den nye bestyrelses primære opgaver er at skabe de overordnede rammer for at bevare og udvikle Århus Friskole trods de fortsatte økonomiske udfordringer, som er et vilkår for alle landets lilleskoler. Den helt store opgave bliver at skaffe et økonomisk fundament og organisere det store nybyggeri og ombygning af skolen i de kommende år, så skolen i fremtiden kan have godkendte og fremtidssikrede læringsrum, hvor Århus Friskole kan blomstre og gro.

Tak til alle børn, ansatte, forældre, bestyrelse, tilsynsførende og alle vennerne som er med til at gøre Århus Friskole til et rigtig godt sted at være og lære.

I håb om et godt og givende samarbejde i fremtiden

På bestyrelsens vegne

Anders Christensen (næstformand)

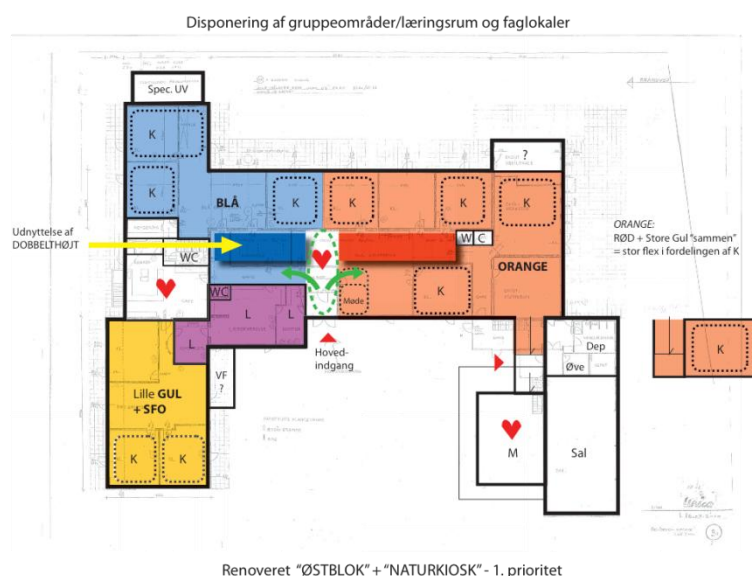
Marie C. Ludvigsen (formand)

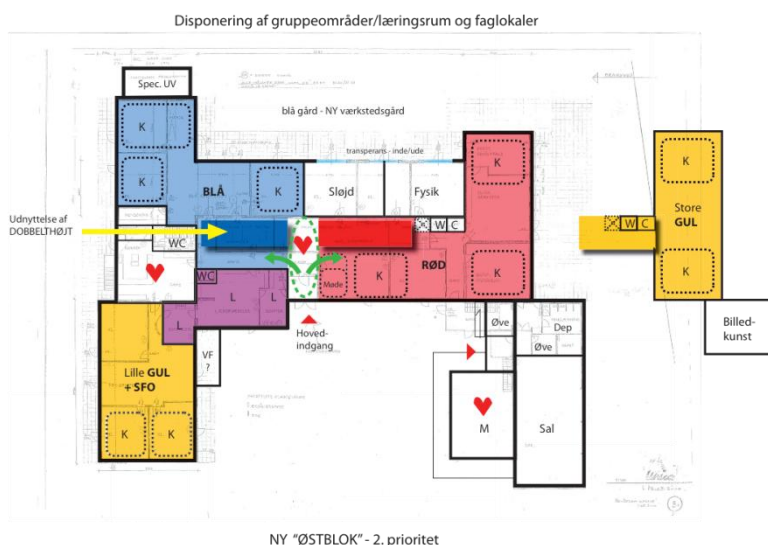
Byggeplaner - rapport fra byggeudvalget.

Arbejdet med at løfte skolens rammer skrider støt og roligt frem ad – Ikke mindst på grund af det omfattende frivillige arbejde, som mange kompetente forældre lægger i projektet. I skitsefasen har det primært været de to bestyrelses-arkitekter, Malue (3.+8.) og Sanne (2.), vi har haft fantastisk stor glæde af. Tusind tak for en uvurderlig indsats!

På pædagogisk døgn sidst i Januar vedtog vi en overordnet placering af grupperne, som ser ud som på denne tegning: (orange er ikke en ny gruppe, men StoreGul og Rød, der ikke er endeligt placeret endnu – på Lærerniveau, taler vi dog nu om OrangeTeam, som er Rød og StoreGuls lærere)

Vi præsenterede også et alternativ, som kunne løse vores behov – men knap så visionært. Her erstattes NaturStationen med en 2-etagers østfløj, som vist på denne tegning:

Der er stor enighed blandt personalet om, at vi skal vælge 1. prioriteten – selvom det muligvis betyder, at vi må vente på at få råd til NaturStationen eller bygge den i etaper.

Med denne beslutning i bagagen, er der yderligere sket følgende:

- Vi har fået foretaget jordbundsundersøgelser af området for Musikhus og NaturStation m.h.p. funderingen af de kommende bygninger
Prøverne er heldigvis ikke nær så alvorlige, som da skolen overvejede at bygge på fodboldbanen. Der skal dog nok noget ekstra sand under musikhuset.
- Vi har holdt møde med bygningsinspektoratet, som ikke ser de store problemer i vores planer. Da vi er placeret i landzone, skal de dog i offentlig høring. I skrivende stund, er projekterne i nabo høring. Vi må se, om der er ”kæppe i hjulet” efter denne.
- Vi har i samarbejde med Heine (0.), bedt om underhåndsbud fra 3 entreprenører/ arkitekter m.h.p. en totalentreprise.
Vi er nu tæt på en aftale med en af disse tømrerfirmaer, hvilket er en fantastisk fornemmelse – Det lader til at vi kommer i gang, og kan blive færdige med fase I til skolestart august 2011!
Tak for hjælpen, Heine! Vi får brug for dine kompetencer til låntagningen også!

Forældrearbejde

For at få alle vores drømme i hus, er der indlagt høje forventninger om at I forældre bidrager til byggeriet, så godt I kan. Allerede her til sommer, får vi brug for jeres hjælp. Måske har der allerede været en mere detaljeret plan for sommerens forældrearbejde i fredagsbrevet. Ellers hold godt øje – Det er lige på trapperne!!!

Fase 1: Nyt Musikhus

Vi forventer som sagt at kunne gå igang med denne fase her i foråret, så den kan stå klar til skolestart næste skoleår. Kan vi afvikle Høstival fra den nye scene, kunne det jo være helt fantastisk!

Den udvendige træbeklædning + Udendørs-scene og trappe tænker vi som et forældreprojekt.

Fase 2: Renovering af "Østblokken"

Den gamle bygningsdel, der vender ud mod vejen skal renoveres og indrettes til klasseværelse og fællesrum.

Forældre kan begynde nedrivning i sommerferien 2011, hvis musikhuset er klart. Herefter håndværkere på. Vi håber, vi kan være klar til ibrugtagning efter jul 2011.

Fase 3: NaturStationen

Denne bygning har tidligere haft arbejdstitlen NaturKiosken, men har skiftet navn, fordi det klinger lidt forkert (= signalforvirring af de pengestærke fonde).

Materiale til fundraising er ved at blive samlet. Vi har fået lavet illustrative 3Dskiser, men der mangler at blive redigeret tekst. Ouafa (4.+6.) og Sven (0.) er de entusiastiske forældreprimusmotorer i denne proces – Vi håber de trækker mange midler hjem!

Vi bygger så snart vi har pengene hjemme.

Det bølgede tag håber vi, vi får råd til – men det er ikke sikkert. Men det skal med i fondsmappen!

Fase 4: Ny indretning af "Gaden"

Det dobbelthøje strøg ned igennem hovedhuset.

Arkitekt m. skole-speciale Ulla Kjærvang er tilnyttet, som proceskonsulent på indretningen.

Vi forventer at have et skitseprojekt i løbet af foråret.

Er vi rigtig hurtige, kan evt. nå at lave/ få lavet alt det grove arbejde i løbet af sommerferien 2011.

Herefter kan finesser laves frem til jul, så et gruppeskift kan foregå efter nytår 2011/12. Kommer det til at gå lidt langsommere, kan det også gå.

Det er endnu ikke afklaret, om håndværkere, hus-tømrer eller forældre skal stå for opgaven.

Forældrearbejde – sommercamp:

Som skitseret ovenfor, er der 2 - 4 projekter, som vi ser frem til, at I forældre hjælper os med:

- Scene/Trappe/Rampe foran musikhus.
- Nedbrydning af Østblokkens indmad
- Evt renovering af Gaden
- Evt opbygning af vindfang v ny LilleGul.

Vi glæder os til at løfte drømmene fra tegning til virkelighed sammen med jer!!!

Martin

